

VIENYBĖ

1886 ★ OLDEST LITHUANIAN NEWSPAPER IN THE WORLD ★ 1984

98 M. 13 N.

192 Highland Blvd.
Brooklyn, N. Y. 11207

1984 M. SPALIO [OCTOBER] 15 D.

Telephone
[212] 277-7257

50 CENTŲ

SVEIKINAME VYSKUPĄ

Vyskupas Paulius Baltakis

Pranciškonas Tėvas Paulius Baltakis, OFM, popiežiaus Jono Pauliaus II paskirtasis vyskupu visiems už Lietuvos ribų gyvenantiems lietuviams, iškilmingai išventintas rugsėjo 14 d. Portland, Maine, katedroje.

Nors tai buvo paprastas penktadienis, o ne koks savaitgalis, iškilmėse dalyvavo nelauktai daug lietuvių iš visos Amerikos ir Kanados.

Katedra buvo pilnutėlė. Šventinimo apeigoms vadovavo popiežiaus atstovas arkivyskupas Pio Laghi, Vatikano pronuncijus Washingtone. Jam asistavo Portlando arkivyskupas Edward C. O'Leary ir vyskupas Vincentas Brizgys.

Iš viso iškilmėse dalyvavo 24 arkivyskupai ar vyskupai ir per 200 kunigų, daug vienuolių. Iš lietuvių dar dalyvavo arkivyskupas C. A. Salatka ir vyskupas Antanas Deksnys.

Pačios išventinimo apeigos prasidėjo didžiule procesija. Vyskupams susėdus už altoriaus, visus susirinkusiuosius pasveikino Portlando vyskupas Edward C. Leary, ištarėdamas ir lietuvišką frazę "Viešpats telydi jus visus".

Chorui sugiedojus "Pulkim and kelių", prasidėjo mišios, giedamos lotyniškai. Jų metu ir įvyko vyskupo šventinimas. Jis užtruko gana ilgai, bet žmonės labai domėjosi, nes tokį dalyką matė pirmą sykį.

Perskaičius popiežiaus paskyrimo laišką naujam vyskupui, prabilo pronuncijus, pasisveikindamas lietuviškai "Garbė Jėzui Kristui." Po to jis aiškino vyskupo paskirtį ir klausinėjo naująjį vyskupą apie jo

Nukelta į 3 psl.

"Free Europe" radijas kalbės į Pabaltijį

Spalio 2 d. JAV Senato Užsienio Reikalų Komisija spaudai pranešė, kad, jos pirmininkui senatoriui Charles H. Percy (R-ILL.) paprašius, Tarptautinių Transliacijų Žinyba Pabaltijo Tarnybų skyrių perkels iš Laisvės Radijo (Radio Liberty) į Laisvosios Europos Radiją — Radio Free Europe.

Laisvos Europos Radijas programą perduoda Rytų Europos tautoms, o Laisvės Radijas jas transliuoja tik į Sovietų Sąjungą. Todėl sako Percy — "Pabaltijo Tarnybų perkėlimas teisingai įjungia šias tarnybas į Laisvosios Europos Radiją, sutinkamai su JAV politika, kuri nepripažįsta Pabaltijo valstybių įjungimo į Sovietų Sąjungą."

Tarptautinių Transliacijų Žinybai perkėlimą visais balsais patvirtinus, jos pirmininkas Frank Shakespeare pranešė senatoriui Percy, kad Žinyba buvo stipriai paveikta jo nusistatymu, jog šis perkėlimas "geriau atitiks Jungtinių Valstijų užsienio politiką".

Anot Shakespeare, Radio Free Europe — Radio Liberty pirmininkas James Buckley taip pat priėjo išvados, kad šis Pabaltijo programų perkėlimas esąs visiškai "tinkamas ir pageidaujamas".

Percy pareiškė savo pasitenkinimą, kad Tarptautinių Transliacijų Žinyba jo pasiūlymą priėmė ir pridūrė, kad "Lietuvos, Latvijos ir Estijos žmonės yra saviti, ir Jungtinių Valstijų radijo transliacijos privalo atitikti jų laisvės ir apsisprendimo troškimus. Pabaltijo Tarnybos priklauso Laisvosios Europos Radijo žinybai".

Tarnybų perkėlimas reiškia, kad radijo transliacijos Pabaltijo valstybių klausytojams bus perdavinėjamos pakeistu vardu — "Laisvos Europos Radijo Lietuvių, Latvių, Estų Tarnyba". Pabaltijo Tarnybų tarnautojams taip pat bus prieinami stambūs Laisvosios Europos Radijo tyrimų šaltiniai. Tarnyboms išlaikyti biudžetas nebus paveiktas.

VLIKO ELTos Informacijos, pranešdamos šią žinią, pabrėžia, kad transliacijų į Lietuvą perkėlimas į Laisvos Europos Radiją sėkmingai apvainikuoja ilgametės VLIKO pastangas atžymėti Lietuvos valstybingumui.

Indiana valstijos automobilių 1984 metų leidimo plokštelės papuoštos lietuviška trispalve. Tai sutampa su Indiana muziejų šiuo metu rodomu dėmesiu išeivijos lietuvių dailininkų darbų propagavimui. Ruošiasi surengti dvi didžiules darbų parodas Elkhart ir Munsteryje, Indiana.

Dar kartą kviečiame dalyvauti Amerikos Lietuvių Kongrese

Amerikos Lietuvių Taryba spalio 26-28 dienomis Chicagoje šaukia 44-tąjį Amerikos Lietuvių Tarybos metinį suvažiavimą ir Dešimtąjį Amerikos Lietuvių Kongresą Quality Inn Midway viešbutyje, 5001 West 79th Street, Burbank, IL.

Amerikos Lietuvių Tarybos metinis suvažiavimas prasidės spalio 26 d., penktadienį 9:30 val. ryto. Registracijos pradžia 8:30 val. ryto.

Spalio 26 d., nuo 7 val. vakaro ligi 10 val. vakaro, vyks Amerikos Lietuvių Kongreso atstovų ir svečių susipažinimas Lietuvių Tautiniuose Namuose, 6422 South Kedzie Avenue, Chicago, IL.

Spalio 27-28 d., šeštadienį ir sekmadienį, vyks pats Kongresas. Kongreso atstovų ir svečių registracija prasidės 8 val. ryto šeštadienį.

Iškilmingas banketas įvyks spalio 27 d. 7 v. v.

Banketo bilietai užsakomi iš anksto iki spalio 14 d., skambinant B. Skorubskienei, 863-4236, Č. Bačinskienei 863-0057, A. Katelienei 737-0928, T. Kuzienei 925-8744 arba kreipiantis į ALTo centrą (312) 778-6900. Banketo bilietai kainą \$25.00 asmeniui.

Susisiekimo reikalais iš aerodromo į viešbutį prašoma kreiptis į Juozą Bagdžių tel. (312) 434-3713.

Amerikos Lietuvių Tarybos vardu nuoširdžiai kviečiame dalyvauti suvažiavime, priėmime, Kongrese ir bankete. Paremsit bendromis jėgomis Kongresą ne tik moraliai, bet ir medžiaginiais, kad galėtumėm stipriau ir efektingiau pakelti savo vieningą balsą už laisvos ir nepriklausomos Lietuvos atstatymą.

Teodoras Blinstrubas
Einąs Amerikos Lietuvių Tarybos
pirmininko pareigas

Grozvydas Lazauskas
Amerikos Lietuvių Tarybos
sekretorius

LIETUVIŲ KONGRESAS

Amerikos Lietuvių Tarybos 44-ojo suvažiavimo spalio 26 d., Quality Inn Midway, 5001 West 79th Street, Burbank, Illinois,

DARBOTVARKĖ:

Suvažiavimo atidarymas ir invocacija; Prezidiumo, sekretoriato ir komisijų sudarymas; sveikinimai. Tarybos narių patikrinimas ir mandatų komisijos pranešimas; valdybos ir komisijų pranešimai; ALTo atstovo Washingtono pranešimas. Iždo globėjų pranešimas; Suvažia-

vimo dalyvių pasisakymai dėl pranešimų ir jų priėmimas. Amerikos Lietuvių Tarybos ir valdybos sudarymas; klausimai ir sumanymai; rezoliucijų priėmimas; suvažiavimo uždarymas: Himnai.

Registracijos pradžia 8:30 val. ryto. Suvažiavimo pradžia 9:30 val. ryto. Priešpiečiai 1 — 2 val. p. p.

Suvažiavimo vakare ir 10-ojo Amerikos Lietuvių Kongreso išvakarėse, penktadienį, spalio 26 d., 7 — 10 val. vakare, Lietuvių

Nukelta į 10 psl

Pasaulio, JAV ir Kanados LB vadovybės buvo susirinkusios pasitarti aktualiais reikalais rugsėjo Dainavos stovykloje, Manchester, Mich. Iš k. d.: PLB vicepirm. dr. Tomas Remeikis; PLB pirm. Vytautas Kamantas, JAV LB Krašto valdybos pirm. dr. Antanas Butkus; toliau — PLJS pirm. Gintaras Grušas, Kanados LB pirm. A. Pacevičius ir PLB sekretore Danutė Korzomienė.

Jono Urbono nuotraukos

Vienybė is published twice a month at 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207. Second Class postage paid at Brooklyn, N. Y. Postmaster: Send address changes to Vienybė, 192 Highland Boulevard, Brooklyn, N. Y. 11207.

Subscription per year \$10.00. By First-Class mail \$25.00.

Staff: Editor: Jonas Valaitis; Business Manager and Photo editor: Joseph N. Tysliava; Layout: Edmund Vaičiulis; Composition: Anne Waivada.

Contributing editors and writers: Dr. Algirdas Budreckis, Demie Jonaitis, Charles P. Kal, Jonas Kiznis, Juozas Kreivenas, Salomeja Narkeliūnaite, Edvardas Sulaitis, Vytautas Zalatorius.

Lituanistikos katedrai reikia \$10,000

Rugsėjo 6 d. Jaunimo centre, Chicagoje, posėdžiavo Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Fondo vadovybė: direktoriai Birutė Jasaitienė, Stasys Jokubauskas, Vytautas Kamantas, Kazys Laukaitis, dr. Antanas Razma ir dr. Tomas Remeikis, reikalų vedėja Nijolė Balzarienė ir teisinis patarėjas adv. Saulius Kuprys.

Posėdyje PLB Fondo pirmininkas Vytautas Kamantas, reikalų vedėja Nijolė Balzarienė ir išdinininkas Stasys Jokubauskas pranešė, kad iki 1984 metų rugsėjo 1 d. Lituanistikos katedrai 1040 aukotojų iš JAV, Anglijos, Arabijos, Argentinos, Australijos, Brazilijos, Urugvajaus ir Vokietijos prisiuntė \$289,190.

Iki šiol Illinois universitetui Chicagoje už katedrą buvo įmokėta \$200,000 (\$150,000 iš PLB Fondo ir \$50,000 iš Lietuvių Fondo). Pagal PLB Fondo pirmininko Vytauto Kamanto ir sekretoriaus dr. Antano Razmos su Illinois universitetu Chicagoje 1981 metais pasirašytą sutartį kiekvienais metais universitetui reikia įmokėti po \$100,000, kol bus pasiekta pažadėtoji \$600,000 suma. 1984 m. spalio 5 d. reikėjo įmokėti \$100,000. PLB Fondo išde buvo \$89,190, tad dar trūko arti \$10,000.

Sutarta, kad per rugsėjo ir spalio mėnesius visi PLB Fondo darbuotojai skubiai vykdys specialų aukų vaju, kreipdamiesi į pasaulio lietuvius, spaudą, radiją, organizacijas ir kraštų Bendruomenes, prašydami greitos piniginės paramos.

• • •

Reikalų vedėja Nijolė Balzarienė kasdien atlieka daug įvairių darbų, tvarko raštinės reikalus, aukotojams siunčia kvitus, iš universiteto gauna finansinius pranešimus, palaiko ryšius su Lituanistikos katedrai lėšoms telkti komitetais ir lėšoms telkti atstovais: JAV, Anglijoje, Kanadoje, Kolumbijoje, Šveicarijoje ir Vakarų Vokietijoje, paruošia pranešimus ir aukotojų sąrašus, kuriuos perduoda JAV LB Švietimo tarybos pirmininkui Jonui Kavaliūnui paskelbti spaudoje.

Lituanistikos katedrai remti susikūrė įvairiuose kraštuose specialūs lėšoms telkti komitetai. Dr. Antanas Pacevičius, Kanadoj lėšų telkimo pirmininkas; Jaras Alkis — Anglijoje; Narcizas Prielaida — Šveicarijoje; Kolumbijoje — Bogotos Lietuvių Moterų draugija, (pirmininkė Nijolė Stasiukynienė) ir Vokietijoje LB Krašto valdyba, (pirmininkas Juozas Sabas).

JAV vyriausiojo komiteto pirmininkas yra Jonas Kavaliūnas.

Fondo pirmininkas Vytautas Kamantas Lituanistikos katedros reikalais tariasi su Illinois universiteto Chicagoje vadovybe, su įvairiais mecenatais, lėšoms telkti komitetais įvairiuose kraštuose, ragina kraštų Bendruomenes katedrą daugiau remti, rašo prašymus Lietuvių Fondui bei kitoms institucijomis, lanko lietuvių kolonijas ir naudoja įvairius kitus būdus.

• • •

Posėdyje pasidžiaugta, kad nuo rugsėjo mėnesio pradžios Illinois universitete Chicagoje jau pradėjo veikti pirmoji laisvajame pasaulyje Lituanistikos katedra. Darbą pradėjo pirmasis katedros vedėjas prof. dr. Bronius Vaškėlis, neseniai iš Pennsylvania valstijos persikėlęs gyventi į Chicago. Tad, Lituanistikos katedros idėja jau tapo realybe. Šis didelis lietuvių tautai laimėjimas buvo pasiektas daugelio žmonių bendro darbo pastangomis ir lėšomis. Šį svarbų lietuvišką darbą su viso pasaulio lietuvių parama reikia ir toliau tęsti.

PLB Fondas įsteigtas 1979 m. kada pradėta rūpintis Lituanistikos katedros steigimo ir lėšų telkimo reikalais. Inkorporuotas Illinois "Lithuanian Word Community Foundation, Inc." vardu. Valdybos nutarimu Fondą inkorporavo Vytautas Kamantas, Vaclovas Kleiza ir Antanas Juodvalkis. Pirmieji Fondo direktoriai buvo Daina Kojelytė, dr. Algis Paulius ir Mečys Šilkaitis.

Fondas turi visiems aukotojams atleidimus arba nurašymus nuo mokesčių ("tax exemption") iš JAV ir Kanados valdžių ("Internal Revenue Service"), aukotojams duoda kvitus, aukotojų pavardes skelbia spaudoje. PLB Fondo raštinė 5620 So. Claremont Ave., Chicago, IL 60636 USA.

• • •

Jaunimą auklėti lietuviybės dvasioje yra visų susipratusių lietuvių pareiga. Senoji karta kiekvieną dieną iš gyvųjų tarpo pasitraukia. Dalis jų palieka savo ipėdinių, bet ne visi paruošti lietuviškai galvoti, kalbėti taip, kaip Lietuvos jaunimas paruoštas ir ruošiamas. Ne visiems mūsų jaunuoliams yra progos lietuviybės dvasios nei lietuvių kalbos, nei istorijos perlų pasisemti. Lituanistikos katedra Chicago universitete vienintelė už Lietuvos ribų aukštoji mokykla lietuvių tautai. Ar yra ir svarbesnis tikslas lietuvių tautos ateičiai?

CHICAGOS DEMOKRATŲ PARTIJA GALUTINAI SUSKILO!

Adv. Charles Kal

Prieš 3-jus metus aš buvau parašęs anglų spaudoje, kad Richard M. Daley, Jr. kandidatavo į prokurorą. Gerai žinodamas mirusio R. Daley nuveiktuosius darbus, turiu pažymėti, kad jis politiškai pripažino lietuvius kaip etninę grupę ir mokėjo su lietuviais sugyventi. Tame straipsny aprašiau, kad R. M. Daley, kaip prokuroras, sulaužė legalines etnines grupes, įsimaišydamas į mirusio ugniagesių komisieriaus Quin paliktą turta be testamentu. Minėti buv. kom. giminės sakė, kad R. M. Daley neturėjo legalinės teisės tvarkyti palikto turto, kadangi patektų į konflikto interesus, t. y. jis negalėjo būti tuo pat metu nei gynėju, nei skundėju. Tuo metu buvęs prokuroras Carry (republikonas) vedė palikimo tvirtinimo bylą, gi R. M. Daley (demokratas) tą bylą užvilkino, sakydamas, kad komis. Quin esą neapkenčias testamentu rašymo. Investigacija buvo "sumaišyta", kai R. Daley išrinko prokurorą, tai pastarasis bylą panaikino ir mirusio komis. Quin turtas pateko Daley šeimai, nors tai yra neteisėtai.

Būdamas prokuroru 4-iems metams, R. M. Daley "sugalvojo" siekti Chicagos mero posto, išsta-

tęs savo kandidatūrą prieš merę Jane Byrne. Pagal jo "planą" buvo suskaldyta demokratų partija, ir tokiu būdu įtraukė nepatyrusį juodą merą Herald Washington Chicagos gyventojus skaldyti ir valdyti.

Po didelių politinių ginčų spaudoje ir TV pasirodė, kad Chicago ištiko politinė katastrofa, netikėtai, nelaukiamai miestą "užgožė" juodi aukšti pareigūnai, visai nemokėdami savo pareigų, tuo sunaikina žmonių judėjimą ir pasitikėjimą.

Turiu pabrėžti, jeigu mes neturėtume jauno su didele ambicija žmogaus, Chicago būtų vieninga, nesuskaldyta, o piliečiai sulauktų šviesesnės ateities.

Drąsiai noriu pažymėti, kad, sustiprinus ir sujungus visus vienybėn, Chicagai reikalinga daugiau patyrusių drąsuolių kaip aldermanas Bardolek, Pučinsky, Madigan Burk ir kitų panašių. Šie politiniai patyrę drąsuoliai siekia sutvarkyti Chicagos ekonomiką bei apsaugą.

Aš, kaip senas čekietis, siūlau visiems lietuviams aktyviau įsijungti į politinį-visuomeninį gyvenimą, kad mums ir mūsų vaikams būtų geresnis gyvenimas ir turimų nuosavybių apsauga.

Ar tik Maskva kalta, kad Popiežius nevyko į Lietuvą?

Draugo 177 nr. rugsėjo 6 d. laidoje paskelbtas Italijos dienraščio *Il Giornale* žurnalisto Mario Cervi straipsnis "Belskitės ir jums nebus atidaryta". Jo išvedžiojimai, dėl ko Maskva nedavė popiežiui leidimo lankytis Lietuvoje, yra teisingi, bet nepilni. Toks popiežius, koks dabar rengėsi vykt, nepriimtinas ne tik Maskvai, bet ir Lietuvai, įskaitant ir katalikų Bažnyčią. Kokio popiežiaus Lietuva laukia, jis gerai žino, nes turi Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimo, kuris įvyko 1983 m. VI. 27-30 d. JAV Chicagoje, prašymą ir pageidavimus, koks popiežius lietuvių laukiamas: — "Sugražinti Vilniaus vyskupijai arkivyskupijos vardą ir gražinti ją į Lietuvos bažnytinę provinciją". Tokių pataisų šis popiežius nedarys, nes jam neleidžia jo lenkiškas patriotizmas, o paskyrimas kardinolo Latvijai puikiai parodo lenkų tautos būdą: demonstruoti savo turimą galią ir reikšti Lietuvos bažnyčiai ir tautai pažeminimą...

Kol Vatikanas negražina Vilniaus vyskupijai arkivyskupijos vardo, kol Vatikanas Vilniaus vyskupiją laiko Lenkijos valstybės dalimi, tol toks popiežius lietuvių nelaukiamas.

Bet mums ne naujiena. Amžių bėgyje mes daug kentėjom nuo lenkų, kenčiam ir dabar. Tačiau nenusiminkim ir priešų nekodyluokim, vadinkim tikraisiais vardais. Kai popiežius sako, kad jo pusė širdies yra Lietuvoje, jis sako nuoširdžiai, nes jis Lietuvą laiko Lenkijos dalimi, ir jis to neslepia. Kai kartą Kazys Lozoraitis paklausė popiežių kokios jo pažiūros dėl Vilniaus, jis atsakė, labai aiškiai

pabrėždamas: — Vilnius turi mus sujungti, ne išskirti...

Bet mes nenustokime prašę, kad Vilniaus arkivyskupija atgautų savo vardą ir būtų gražinta į Lietuvos bažnytinę provinciją. Nereikia vengti priminti, kad Vatikanu elgesys su Vilniaus vyskupija nesiderina su popiežiaus kalbom, sakomom lankant pasaulio valstybes.

Paimkim pavyzdį iš Pasaulio Lietuvių Bendruomenės popiežiui rašyto laiško VI-jo Seimo metu pernai birželio 27-30 dienomis. Tasai laiškas popiežiui nuoširdus, pagarbus ir kietokas; tai geras pavyzdys rašantiems popiežiui laiškus. O laiškus turim rašyti visi, pradedant LB apylinkėm, susivienijimais, visokiais suvažiavimais ir atskirais asmenimis.

Svarbiausia, kad visi laiškai pasiektų spaudą, ypač Italijos, nes ją daugiau seka pasaulio katalikiškoji spauda. Tada greičiau Vatikanas pradės svarstyti Vilniaus vyskupijai gražinimą arkivyskupijos vardo ir jos priskyrimą prie Lietuvos bažnytinės provincijos...

Kai Vatikanas savo politiką pasuks ta kryptimi, tada popiežius bus nuoširdžiai laukiamas visų lietuvių ir bus dedamos visos pastangos, kad tokiam popiežiui atsilankyti Lietuvoje Maskva nesutrukdytu.

J. P.

• • •

Prof. dr. Romualdas Kašuba su žmona Nijole iš Cleveland, Ohio buvo išvykę į Tolimuosius Rytus. Japonijoje, Tokio Technologijos institute, skaitė paskaitą ir dalyvavo tarptautiniame inžinierių su važiavime. Trijų savaitių kelionėje Kašubai aplankė ir Honkongą bei Singapūrą.

SVEIKINAME VYSKUPĄ

Atkelta iš 1-mo pusl.

pareigas ir tikėjimą. Vėliau atskaitęs šventinimo maldas, pronuncijus aliejais patėpė naujojo vyskupo galvą ir užmovė vyskupišką žiedą, uždėjo ant galvos mitrą, padavė vyskupišką lazdą ir pasveikino jį bei pabučiavo.

Po aukų ir komunijos, naujasis vyskupas palaimino nuo sosto, o paskui laimindamas ėjo per bažnyčią ir sugrįžęs tarė visiems padėkos žodį, pirma angliškai, po to — lietuviškai. Pabaigoje jis visus pakvietė, provincijolo Tėvo Augustino Simanavičiaus vardu, pasisvečiuoti Kennebunkport pranciškonų sodyboje.

Mišiose katedroje per šventinimą giedojo net du chorai — vienas buvo pačios Portlando katedros, o kitas — šv. Kazimiero parapijos iš Brockton, Mass. Solo ir drauge giedojo torontiečiai Vaclovas Verikaitis ir Algis Simanavičius.

Pranciškonų vasarvietėje įvykusioje vakarienoje dalyvavo arti tūkstančio žmonių. Oficialiąją dalį pravedė prof. dr. Jokūbas Stukas. Sveikinusiųjų tarpe buvo visi veiksmų atstovai: Lietuvos diplomatijos šefas ir atstovas Washingtone dr. S. Bačkis, VLIKo pirmininkas dr. K. Bobelis, Pasaulio LB pirm. V. Kamantas, Amerikos PB pirm. dr. Ant. Butkus ir ALTo sekretorius G. Lazauskas.

Kalbėjusieji džiaugėsi naujojo vyskupo paskyrimu, sveikino jį ir linkėjo sėkmės jo ateities darbuose. Taip pat kai kurie pabrėžė, kad tas jo paskyrimas vyskupu įvyko istoriniu lietuvių tautai laiku — šv. Kazimiero 500 metų mirties sukakties minėjimo metais ir Lietuvos krikšto 600 metų sukakties išvakarėse.

VYSKUPAS KREIPIASI Į PASAULIO LIETUVIUS

Dėkodamas vyskupams Vincentui Brizgiui ir Antanui Deksnui už visokeriopą pagalbą jo naujose pareigose ir visiems lietuviams už linkėjimus, dovanas ir maldas, naujasis vyskupas trumpai sustojo ties savo darbu, kurį jam pavadė popiežius.

Jis sakė, kad pagal II Vatikano susirinkimo reikalavimus atskirų tautybių tikintieji turi būti aptarnaujami jų gimtąja kalba. Tautinės parapijos turi būti ne tik religiniai, bet ir kultūriniai bei socialiniai centrai. Jis prašė tautos tame darbe iš parapijose dirbančių dvasininkų ir pasauliečių.

Naujasis vyskupas Paulius Baltakis, po šventinimų, su vyskupais V. Brizgiu kairėje ir A. Deksnu, dešinėje.

Vaidas iš vyskupo Pauliaus Baltakio išventinimo Portland, Maine, katedroje. Kęstučio Miklo nuotr.

J. Urbono nuotraukoje būrelis bostoniečių, dalyvavusių Portland katedroje. Kairėje G. Urbomienė, Rūteniai, Kubiliai ir kt.

Romo Kezio adresu į New Yorką buvo atsiųsta prez. Reagano telegrama, sveikinanti vysk. Paulių Baltakį jo konsekracijos proga. Telegrama atėjo rugsėjo 14 d., kai Kezys jau buvo išvykęs į Portlandą. Tokiu būdu prezidento telegrama iškilmių metu nebuvo perskaityta. Telegramoje sakoma: "Sveikinimai Jūsų konsekracijos proga. Visi amerikiečiai džiaugiasi, kad popiežius Jonas Paulius II parinko amerikietį viso pasaulio lietuvių vyskupu už Lietuvos ribų. Suprantama, kad jūsų parinkimas yra ypatingai džiugus Amerikos lietuviams katalikams. Žinau, kad Lietuvoje žmonės taip pat švenčia Jūsų konsekraciją, kuri jiems teikia moralinės ir dvasinės stiprybės šiose tamsiose dienose. Linkiu Jums sėkmės Jūsų ateities darbuose. Telaimina Jus Dievas. Ronald Reagan".

VYSKUPO VEIKLA

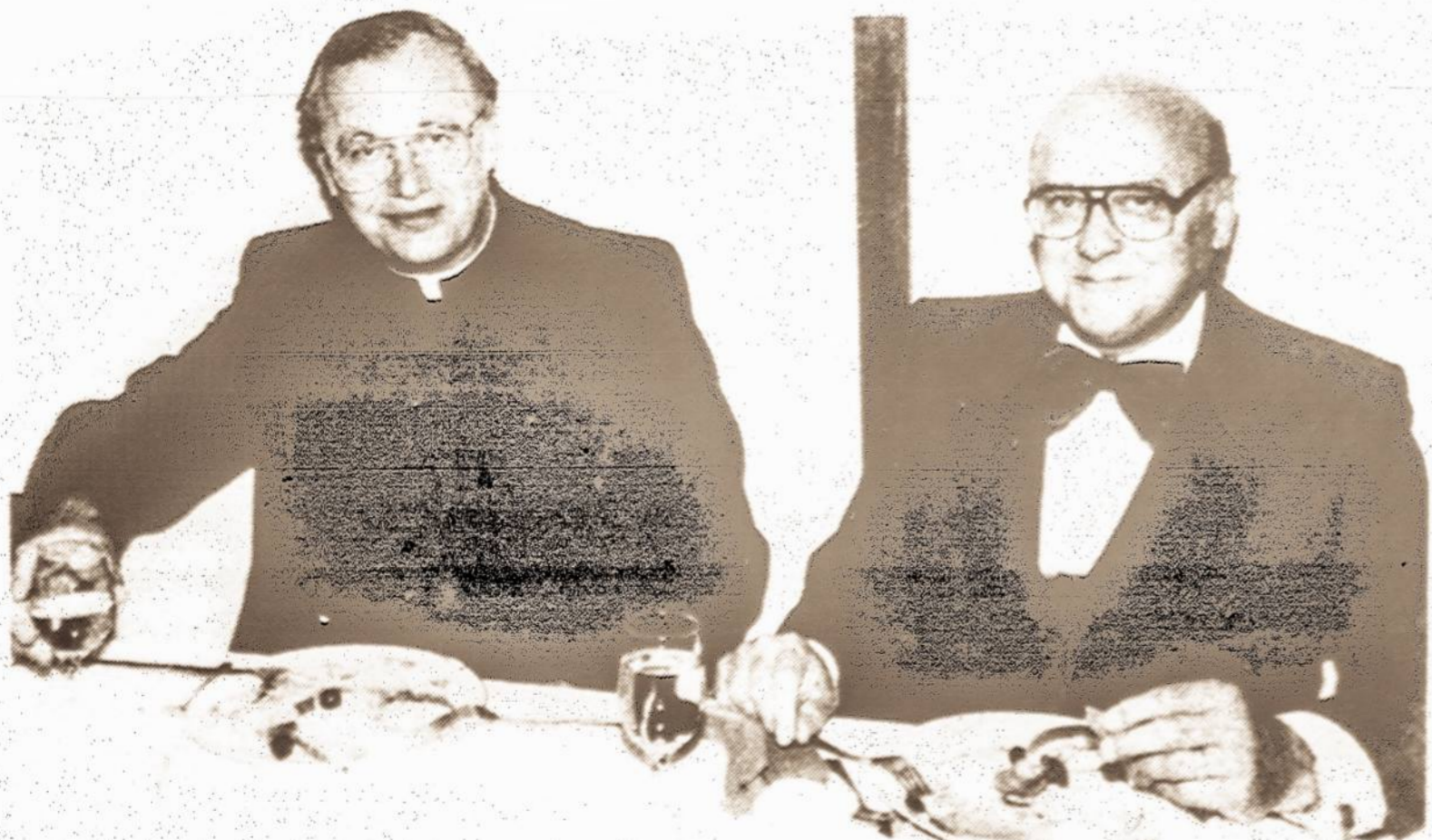
Vysk. Paulius Baltakis, OFM, spalio 5 — 7 d. dalyvavo Kanados Lietuvių Dienose Hamiltone, spalio 8 — vyskupo Muldoon konsekracijoje Bostone.

Spalio 13 d. dalyvauja Amsterdame Šv. Kazimiero parapijos 80 metų jubiliejuje, spalio 14 d. — Šv. Kazimiero jubiliejuje Bostone, spalio 21 d. — priėmimas Prisikėlimo parapijoje Toronte, spalio 27 d. vestuvės Toronte, spalio 28 d. sutvirtinimo sakramentas Hamiltone, Ont., lapkričio 3 — 4 d. JAV Lietuvių Bendruomenės Tarybos suvažiavimas Hartford, Conn., lapkričio 11 — 18 d. Amerikos vyskupų konferencijos suvažiavimas Washingtone, D. C., lapkričio 19 — 25 d. Katalikų Federacijos seimas Chicagoje, darbo komiteto posėdžiai, Cicero Šv. Antano bažnyčios rededikacija, Liet. Kat. Bažnyčios Kronikos 7 tomo pristatymas, gruodžio 2 d. Patersono Šv. Kazimiero parapijos naujo klebono priėmimas, gruodžio 8 d. Putnamo seselių įžadai ir Cambridge, Mass., Nekalto Prasišėlimo parapijos 75 metų sukaktis.

Vyskupas taip pat praneša, kad spalio mėnesį jam skirtus laiškus siųsti į Kennebunkportą, Maine.

Naujasis vyskupas apsigyvens Pranciškonų vienuolyne Brooklyne, Vienybės kaimynystėje.

Vienybė dėkingą rengėjams už pakvietimą dalyvauti šventinimo iškilmėse. Siame ir pirmajame puslapyje, vietoje sveikinimo naujam Ganytojui, dedama žinių ir nuotraukų iš tos išėivijos lietuviams katalikams istorinės dienos.

Naujasis lietuvių pranciškonų provincijolas Tėvas A. Simanavičius ir prof. dr. Jokūbas Stukas, vadovavęs vyskupo Baltakio išventinimo baliiaus programai. Jono Urbono nuotr.

Skautų stolas vyskupo Pauliaus Baltakio išventinimo baliuje, Kennebunkport, Maine. Jono Urbono nuotr.

Išskyrus gyvulius ir paukščius, įvykdytos arba viršytos visų žemės ūkio produktų valstybinių supirkimų trejų metų užduotys.

P. Griškevičius

Lietuvos kpt. I sekretorius

Ir atėjo rudenėlis

Lietuvoje, kaip ir Amerikoje, ruduo reiškia derliaus nuėmimą, mokslo metų pradžią ir kultūrinio gyvenimo pagyvėjimą.

Už rugsėjo 6-osios jau buvo nuimta 95% grūdų derliaus, kuris iš hektaro (ha) davė 28,3 centnerio grūdų. Tai rekordinis derlius, žymiai aukštesnis negu tarybinis vidurkis. Tik 1978 turėta panašaus derlingumo. Virš 35 cent. iš ha prikulta Kėdainių, Radviliškio ir Joniškio rajonuose, o Pasvalio rajone — net 42 cent. iš ha.

Tokie rekordai — didelis kontrastas pastariesiems keliems metams, kai derlingumas visai nebūdavo skelbiamas ir šiemetiniams visos Tarybų Sąjungos grūdų derliui, kuris, spėjama, tebūsiąs tik 175 mil. tonų arba 65 mil. tonų mažiau negu plane numatyta.

Lietuvos pasiekimai grūdų auginime dar reikšmingi ir tuo, kad Lietuvos ūkiai specializuojasi gyvulininkystėje, ne augalininkystėje. Kaip tik už laimėjimus gyvulininkystėje rugsėjo pradžioje TS profsąjungų centro tarybos sekretorius S. Kozlovas Vilniuje įteikė sąjunginį garbės raštą, stebint Kremliaus centro komiteto „atsakingam darbuotojui“ N. Konajevui, Lietuvos kpt. II sekretoriui J. Rusenkai ir kitiems dignitarams.

Lietuva savo derliais artėja prie Amerikos. Štai, pvz., Minnesotoje, kur klimatinės sąlygos panašios į Lietuvos, šimet laukiamas 31,8 cent. iš ha kviečių derlius.

Lietuvoje yra šeši ir pusė milijono hektarų žemės, iš kurios ariama sudaro du ir pusę milijono ha. Likutis — miškai (27,6%), pievos ir ganyklos (17%) ir pagaliau miestai, keliai, statybos. Ir prie Černomos tebėra skatinami asmeniniai žemdirbių ūkiai, kuriuose pagaminama neproporcingai daug mėsos, pieno ir daržovių. Asmeniniams gyvuliams šiemet skirta apie pusantro tūkstančio hektarų numeliuotų kultūrinių pievų. Jų savininkai aprūpinami pašarų koncentratais ir kraiku, kad gyvuliai sausai stovėtų. Įsteigta daug pienui supirkti punktų, kad karvių laikytojams nereiktų jo toli vežti.

Nauji mokslo metai

Rugsėjo 1-moji Lietuvoje žymi mokslo metų pradžią. Tą dieną šimet, šeštadienį, į iškilmingas pasvaidas sugužėjo 68 tūkstančiai studentų ir 560 tūkstančių mokinių. Šimet ši diena pirmą kartą minima dar ir kaip „Mokslo žinių diena“. Be to, šie metai taip pat pirmieji mokyklų reformos metai. Reformos tikslas integruoti profesines technikos mokyklas ir technikumus su bendrojo lavinimo mokyklomis ir tokiu būdu geriau paruošti jaunus žmones gyvenimui, darbui, o ir aukštajai mokyklai. Net ir iš tėvų reikalaujama, kad jie įsijungtų į mokymo procesą ir „skiepytų savo

Vaidas iš 1984 — 1985-ųjų mokslo metų pradžios iškilnių Vilniaus universitete. Šiuos momentus video juostoje įamžina bostonietis Gintaras Karosas. V. Kapočiaus nuotr.

vaikams geriausius tarybinio žmogaus bruožus — darbštumą, meilę Tėvynei.”

Lietuvoje veikia 12 aukštųjų mokyklų, ir daugiau kaip po 600 vidurinių ir aštuonmečių mokyklų. Jose dirba 54 tūkstančiai pedagogų. Ypatingas dėmesys skiriamas ruošti mokytojams, nors jų atlyginimai menki, lyginant su kitomis profesijomis.

Vilniaus valstybinio pedagoginio instituto rektorius J. Aničas mokslo metų pradžioje ypač rūpinosi, „kad kiekvieną būsimąjį mokytoją išugdytume nuosekliu ir kovingu ateistu“. Institutas paruošia maždaug pusę Lietuvos mokytojų.

— Dar yra religingų mokinių, kuriuos reikia išvesti į mokslinio pažinimo kelią, — teigė šis senas ateistas.

— Mokytojas turi būti pasirengęs argumentuotai demaskuoti tuos bažnytininkus, kurie siekia ne religinių, o reakcinių politinių tikslų.

Aničas pripažįsta, kad „stiprėja akademinio jaunimo susidomėjimas... savo tautos praeitimi, jos kultūrinio palikimu, religijos bei bažnyčios vaidmeniu socialinio, politinio ir kultūrinio gyvenimo istorijoje.“ Dar bausia: „... jaunimo tarpe dar yra klaidingai manančių, jog religija sauganti amžinąsias dvasines ir dorovines vertybes: teisingumą, grožį, gerį — ... Kiti galvoja, kad religija galinti užpildyti 'dvasinę tuštumą', dar kiti religijai priskiria netgi pažintinį vaidmenį.“

— Šie jauni žmonės atiduoda duoklę religinėms tradicijoms, žavisi blizgučiais su kulto simboliška, — pripažįsta šis ateizmo skiepiotojas kitų jau seniai pastebėta religinį atgimimą Lietuvoje ir kitur už Geležinės uždangos.

Šiais mokslo metais mokyklose pradėjo dėstyti trys tūkstančiai naujų mokytojų. „Šviesos“ leidykla mokiniams išleido 82 pavadinimų vadovėlių beveik trijų milijonų tiražu. Nežiūrint didelių valdžios

pastangų švietimui plėsti, mokyklų dar tebetruksta. Štai „Naujo gyvenimo“ kolūkio teritorijoje, Alytaus rajone, nėra nei aštuonmetės, nei vidurinės mokyklos. Kolūkio vaikai išsimėtę net po penkias skirtingas mokyklas. „Atstumai nemaži, o žiemą ir autobusai ne taip pavydingai kursuoja. Ūkis išvežioti mokinių visomis kryptimis neturi galimybės,“ — skundžiasi šio kolūkio gyventojai.

Teatras, koncertai

Lietuvoje yra apie tuzinas profesionalių teatrų ir šimtai koncertuotojų. Rudenį jie grįžta iš gastrolių ir pradeda sezonus savo teatruose. Pats žymiausias Lietuvos teatras yra Vilniaus Akademini operos ir baletų, įsikūręs moderniuose, devynių metų senumo operos rūmuose, miesto centre. Vienok nuo pat jo atidarymo ši teatrą kamavo bloga akustika. Pagaliau buvo ryžtasi ją pagerinti. Remonto darbai gali užtrukti iki Naujųjų Metų. Dėl to šio teatro artistai savo reguliarią sezoną pradėjo gastrolėmis Kaune.

Kauniečiai Spalio 50-mečio dirbtinio pluošto gamyklos kultūros ir sporto rūmų scenoje žiūrėjo V. Ganelino „Baltaragio malūno“ ir L. Delibo „Kopelijos“ baletus. Vėliau teatras nusikėlė į Anykščius, Uteną, Ukmergę, Druskininkus, Molėtus, Kaišiadoris ir Panevėžį.

Teatro sezono numatomos trys lietuvių kompozitorių premjeros: naujasis J. Gruodžio baletas „Jūratė

ir Kastytis“ varijantas, E. Balsio „Eglė žalčių karalienė“ ir A. Bražinsko apie Donelaitį opera „Kristijonas“. Gruodžio veikalas skiriamas kompozitoriaus 100 m. gimimo sukakčiai.

Šiemet pažymima ir kompozitoriaus B. Dvariono 80 m. gimimo sukaktis. Ta proga Lietuvos Valstybinė filharmonija Vilniuje ir Kaune duos du koncertus, kuriuose bus atlikta šio kompozitoriaus simfoninė muzika. Koncertuose dalyvaus smuikininkas J. Dvarionas. Juos diriguos J. Domarkas.

Kauno muzikinis teatras statys Kalmano operetę „Marica“, Briteno opusą vaikams „Statykite operą“ ir daug kitų.

- Lietuvos dailės muziejaus centriniuose rūmuose rugsėjo mėn. veikė Kanadoje gyvenusio ir mirusio grafiko T. Valiaus paroda. Ji buvo sudaryta iš dailininko palikimo, kurį žmona Aldona perdavė Lietuvai, ir iš Dailės muziejuje bei Vilniaus universitete saugomų kūrinių.

- „Vagos“ leidykla išleido Bostone gyvenančio poeto Stasio Santvaro „Lyriką“, kuri tenykštėje periodikoje buvo palankiai recenzuota.

- Užbaigta leisti 12 tomų „Lietuviškoji tarybinė enciklopedija.“ Darbas užtruko devynerius metus.

- Ši medžioklės sezoną Lietuvoje buvo leista sumedžioti 2550 briedžių, 2700 tauriųjų elnių, 7900 stirnų ir apie 14 tūkstančių šernų.

- Nuo rugsėjo 1-mos maždaug 20% buvo sumažintos kainos dirbtinio šilko medžiagoms ir iš jų dirbinams, vaikiškiems trikotažo gaminiams, kai kuriems medikamentams, vilnonėms skarelėms, kojiniams ir kitiems tekstilės gaminiams.

- Vasaros laikas Lietuvoje buvo atšauktas paskutinę rugsėjo dieną, atsukant laikrodį vieną valandą atgal, Maskvos laiku.

- Švietimo ministerijos instrukcijos numato, kad viena vaikų darželio mokytoja neturi prižiūrėti daugiau kaip 25 vaikus, o viena lopšelio mokytoja ne daugiau kaip 20.

- Salomėjos Nėries memorialiniame muziejuje Palėmonė saugoma daugiau kaip puspenkto tūkstančio eksponatų.

- Pilnu tempu vyksta Klaipėdos — Mukranas geležinkelio perkėlos statyba. Mukranas yra miestas Rytų Vokietijos šiaurėje. Perkėlos statyba susideda iš krantinių įrengimo ir bėgių atvedimo. Laivai geležinkelio vagonus gabens iš vieno uosto į kitą.

Bendruomenė ruošiasi seimui

JAV LB X Tarybos III Sesija suvažiuos posėdžių į Hartford, Connecticut, lapkričio 3-4-5-osios savaitgalį. Posėdžiaus Ramados viešbutyje, 100 E. River Dr. Sesija globoja vietinės apylinkės pirmininkas I. Budrys.

Tarp svarstomų klausimų turbūt bus LB įstatų keitimas bei Lietuvių fondo įstatų pakeitimo tvirtinimas, lituanistinių mokyklų programų reforma, seneliams namų statybos reikalas, aptarimas tautinių šokių šventės, anglų kalbos skyrių plėtimas lietuviškuose laikraščiuose, reorgū byla ir kt., anot T-bos Prezidiumo pirmininko dr. K. Ambrozaitis. Dr. Ambrozaitis kalbėjo per spaudos konferenciją, vykusią Chicagos Jaunimo centre spalio 10 d. Pranešimus ir paaiškinimus taip pat darė Prezidiumo vicepirmininkas spaudos reikalams M. Drunga ir sekretorė B. Jasaitienė.

— Bendruomenė yra labiausiai prieinama organizacija lietuviško kraujo žmonėms, kalba ar nekalba jie lietuviškai, — teigė Ambrozaitis.

Jis priskaičiuoja JAV Bendruomenėje 20 tūkstančių "pasyvių" narių, nors tarybų rinkimuose tedalyvauja 7-8 tūkstančiai. Sekantys rinkimai numatyti kitų metų gegužės mėn., kurie bus vykdomi 10-tyje apygardų. Išrenkami 59 Tarybos nariai, kurie su apygardų pirmininkais ir Krašto valdybos nariais sudaro Tarybą. Taryba išsirenka Krašto valdybos pirmininką, o šis į valdybą pakviečia įvairių sričių specialistus, kurie vadovauja vykdomosios tarybos, k. a. švietimo, kultūros, socialiniams, religiniams ir visuomeniniams reikalams. Dabartinis v-bos pirmininkas yra dr. A. Butkus, iš Clevelando, Ohio. Sekančių metų valdybos sąmata yra \$185 tūkstančiai, iš kurių daugiau kaip \$100 gaunami iš L. F. Jie skirti švietimo ir kultūros reikalams.

Tarybos sesijos nustato valdybos veiklos gaires, o Prezidiumas prižiūri, kaip ta veikla vyksta.

Per praėjusių metų sesiją Clevelande buvo priimti 54 nutarimai ir pareiškimai, tarp kurių buvo ir toks: "Krašto valdyba daugiau ar

mažiau atsiliepė tik į pusę I-osios sesijos priimtų nutarimų."

Vienas tokių darbų, kuriuos valdyba nelabai noriai vykdo, yra reorgū bylos vedimas, kuris jau tęsiasi per keturių valdybų kadencijas ir kainavo tūkstančius dolerių. Buvusi Gailos valdyba užvedė bylą prieš Reorganizuotąją bendruomenę, kad šioji neteisėtai pasisavinusi "Lietuvių bendruomenės" vardą. Prieš porą mėnesių teismas ir vėl atidėjo šios bylos svarstymą, senosios Bendruomenės prašymu, nes atsisakęs jų advokatas Bylaitis.

— Dalykas atsibodęs! Labai sunku byla toliau tęsti. Nėra liudininkų. Tuo tarpu reorgams pati byla yra "veikla", — kalbėjo Ambrozaitis.

Dalykas "atsibodęs" ir dr. Butkui, kiek teko patirti, nes jis ją pavedęs vesti naujai valdybos narei D. Valentinaitei, neva todėl, kad šioji gyvenanti Chicagoje. Valentinaitė surado naują advokatą — šį kartą amerikietį, kurio pirmas žingsnis ir buvo byla vėl atidėti, "kad jis galėtų su ja geriau susipažinti."

V. Zalatorius

LIETUVOS VYČIŲ SEIMAS CHICAGOJE

Lietuvos Vyčių 71-asis organizacijos seimas vyko Chicagoje, Conrad Hilton viešbutyje. Seimas prasidėjo rugpjūčio 22 d. ir tęsėsi iki 26 d. Jame dalyvavo vyčiai iš įvairių JAV vietovių.

Posėdžio kambario gale buvo pakabintas plakatas su 71-jojo vyčių seimo šūkiu: "Šventas Kazimieras, globok mus ir kenčiančią Lietuvą!"

Buvo įneštos JAV, Lietuvos ir vyčių vėliavos. Seimą pradėjo Lietuvos vyčių pirmininkė Loreta Stukienė. Maldą sukalbėjo dvasios vadas kun. Antanas Jurgelaitis. Pristatyti centro valdybos nariai.

Seimui rengti Komiteto pirmininkas Jonas Paukštis pasitikėdamas žvelgė į ateitį, nes vyčių organizacija sparčiai auga. Prieš trejus metus 36-toje kuopoje, kurios jis yra pirmininku, tebuvo 80 narių, gi šiandien kuopoje jau 619 asmenų po vyčių vėliava!

Margučio koncerto programos atlikėjai: Marytė Bizinkauskaitė, Arūnas Kaminskas ir Algirdas Brazis Jaunimo centre spalio 7 d.

P. Malėtos nuotr.

Bizinkauskaitės-Brazio koncertas

Jau susidarė įprotis, kad Chicagoje Margutis rengia gerus koncertus. Spalio 8 d. popietę buvo ne tik apsiniaukę, bet ir kartais stipriai lynojo. Visgi krapštėmės į Jaunimo Centrą klausyti Marytės Bizinkauskaitės ir Algirdo Brazio koncerto.

Solistai amžiumį skirtingi: ji — jauna, jis — pagyvenęs. Betgi abu čiagimiai lietuviai, abu Chicagoje jau rodesi, ir pasirodę gerai.

Šiame koncerte ir vienas ir kitas padainavo solo dainų, o abu padainavo duetų. Abu bendrai nesirodę anksčiau, kad kokia bendra repeticija dar būtų pravertusi. Atrodo, Marytė turi didelį malonumą imti kuo aukščiausias gaidas. Taip besigėrint gaidomis, lyg ir reiktų daugiau pasigėrėjimo pačia muzika, melodijomis.

Algirdas Brazis jau nuo seno daugiau rodė solistą, o tik daina padėjo pasireikšti dainininkui. Šiuo atžvilgiu čia abu solistai lyg vienas kitą suprato. Duetuose Brazilui teko žemesnysis balsas, dažnai jo balsui aiškiai per žemas.

Programą sudarė senasis lietuviškų dainų repertuaras, papildytas nelietuviškais operetėmis. Tad tikrumoje čia nebuvo toli nuo pramoginės muzikos.

Solistai sugebėjo ir senąsias lie-

tuviškas dainas perduoti su atjauintomis nuotakomis. Tuo būdu šis koncertas padidino gerų Margučio koncertų skaičių.

Ligi šiol lietuviškoji scena Chicagoje turėjo ypač gerus akompaniatorius. Šį kartą akompanavo A. Kaminskas, stipriai papildęs gerų šio žanro muzikų eilę.

Chicagoje kiek mažėja koncertų lankytojų skaičius. Paseno, pražilo ir t. t. Margučiu dar vis pavyksta sukviesti didesnį skaičių klausytojų.

J. K.

MUZIKOS ŽINIOS

Gerokai pavėluotai pasirodė Muzikos Žinių 1983 m. Nr. 1. Žurnalą dabar vėl redaguoja muzikas Juozas Kreivėnas, kuris žurnale deda ilgą straipsnį apie Lietuviškų dainų švenčių repertuarą. Yra ir iš įvairių dainų švenčių nemaža nuotraukų.

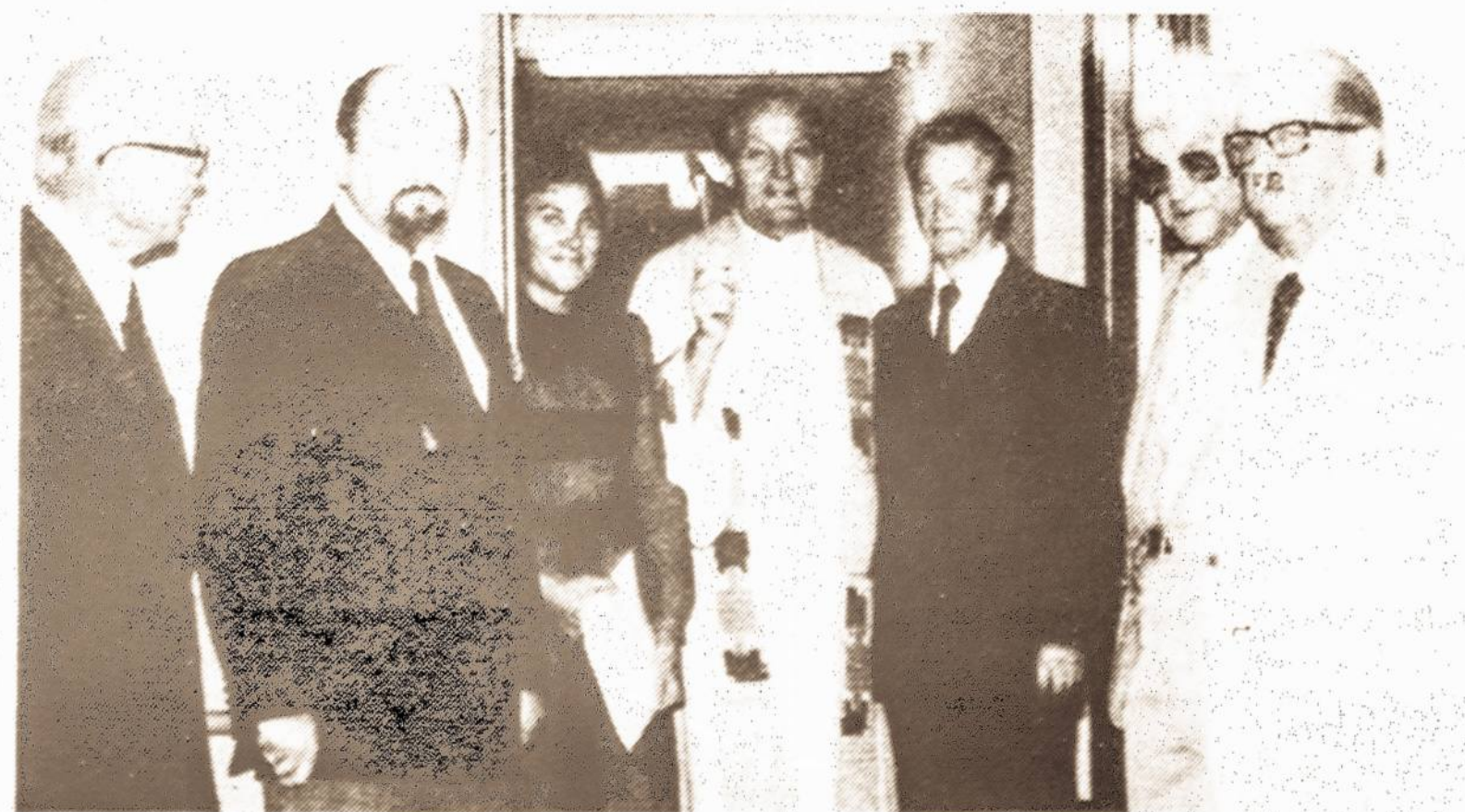
Daug rašoma apie įvairių muzikų mirtis. Ilgesniais ar trumpesniais rašiniams paminimi amžinybėn išskeliami: A. Mikulskis, A. Aleksis, J. Kudirka, A. Stephens, A. Likeauskas, V. Tysliavienė.

Žurnale 24 puslapių ir 2 gaidų priedai. Jį leidžia Lietuvių Vargoninkų-Muzikų Sąjunga (pirm. A. Giedraitis).

Vyčių organizacijos veikėjai Juozas ir Valerija Stanaičiai po mišių Brighton Parko liet. par. bažnyčioje rugpjūčio 26 d., kur jiems buvo įteikti ketvirtojo laipsnio medaliai. Stanaičiai aktyviai darbuojasi ir Don Varnas Amerikos Legiono posto veikloje.

Ed. Šulaičio nuotr.

Vaizdas iš Clevelando Lietuvių Sodybos pašventinimo: viduryje kun. G. Kijauskas, SJ, atlikęs šventinimo pareigas. Iš k. į d.: V. Cyvas, HUD atstovas A. Kasulaitis, namų administratorė D. Čipkienė, namų direktorius inž. B. Snarskis, LB Krašto valdybos pirm. dr. A. Butkus ir namų narys dr. H. Brazaitis.

V. Bacevičiaus nuotr.

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras

Chicagoje 1981-1982 metų laikotarpio buvo įkurtas **Lituanistikos tyrimo ir studijų centras** (angl. Lithuanian Research and Studies Center), įregistruotas Illinois valstijos draugijų registre Springfielde kaip nepelno siekianti organizacija. Tokį centrą įsteigti iniciatyvos ėmėsi ne kuri nors mūsų kultūrinė organizacija ar kuris nors mūsų veiksnys, bet grupė vidurinės ir vyresnės kartos mokslo žmonių, universiteto dėstytojų, intelektualų bei kultūrininkų.

Svarbiausias Tyrimo centro iniciatorius yra prof. dr. Jonas A. Račkauskas, dabartinis Pedagoginio lituanistikos instituto rektorius. Kitų iniciatorių ir direktorių tarpe yra šios pavardės: dr. Vytenis B. Damušis, teisės istorikas Jonas Dainauskas, Pasaulio lietuvių archyvo direktorius rašyt. Česlovas Grincevičius, kun. Vaclovas Gutauskas, SJ, Bronius Kviklys, dr. Arūnas Liulevičius, prof. dr. Tomas Remeikis.

Studijų centro direktoriais bei nariais bus kviečiami ir mūsų organizacijų atstovai. Reikia manyti, kad naują mokslinę instituciją savo dalyvavimu, lėšomis bei aukomis, o taip pat daiktiniais įnašais parems plačioji lietuvių visuomenė, organizacijos.

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras turi tokius pagrindinius tikslus:

(1) **Suburti visas dabartines lietuvių mokslines organizacijas arba institucijas į vieną centrinį vienetą**, kuriame ir per kurį tos organizacijos/institucijos galės dirbti, susilaukti paramos ir pagalbos — o laikui bėgant ir pavienių organizacijų ar vienetų jėgoms mažėjant, visiškai prisijungti ir susijungti. (Pav: Pedagoginis Lituanistikos Institutas, Pasaulio Lietuvių Archyvas, Žilevičiaus Muzikologijos Archyvas, Lietuvių Foto Archyvas, Laisvės Kovų Muziejus, Ekonomikos Studijų Centras, Lietuvių Istorijos Draugija, Lietuvių Profesorų Draugija ir t. t.)

(2) **Mūsų kultūrinės vertybės išsaugoti, sutvarkyti ir apsaugoti.** Tai yra, Tyrimo ir studijų centras aktyviai rūpinsis mūsų visokių kultūrinių vertybių išsaugojimu. Knygos ir laikraščiai yra tik dalis mūsų kultūrinių turtų. Gintaras, audiniai, rankraščiai, laiškai, fotografijos, dokumentai ir t. t. turi taipgi būti saugojami ir dar svarbiau apsaugojami.

(3) **Itraukti mūsų jaunimą į lituanistinį darbą**, suteikiant jaunimui progą dirbti lituanistinį darbą vasaros bei metų bėgyje.

(4) **Įkurti keturius pagrindinius vienetus:** (a) **Krašto studijos ir tyrimai** (geografija, gyvūnai, gyventojai, antropologija ir t. t.), (b) **Visuomenės studijos ir tyrimai** (valstybė, bažnyčia, ūkis, prekyba ir t. t.), (c) **Istorijos studijos ir tyrimai** (proistorija, istorija, nepriklausomybė, Mažoji Lietuva ir t. t.), (d) **Kultūros studijos ir tyrimai** (kalba, literatūra, muzika, dailė, architektūra, švietimas ir auklėjimas, sportas ir t. t.).

(5) **Pasamdyti**, kai bus lėšų, bent po vieną mokslininką (doktorantą) vadovą kiekvienam vienetui. Vadovams pagalba bus iš senesnių mūsų

intelektualų, kurie, būdami jau pensijoje, galės mažesniu atlyginimu prisidėti prie centro darbų.

Naujojo lituanistikos studijų centro laukia daug labai svarbių neatidėliotinų darbų. Pirmiausia jo vadovai turi baigti ruošti teisinius pagrindus, surasti reikiamas patalpas, pradėti telkti lituanistinę medžiagą ir surasti reikiamų lėšų šiam darbui finansuoti; mokslinis tyrimo darbas turės būti pradėtas kiek vėliau, kai paruošiamieji darbai bus atlikti.

Tuo tarpu studijų centrą laikinai globoja Pedagoginis lituanistikos institutas. Ši Jaunimo centre veikianti institucija jau turi neblogą ir gerai sutvarkytą lituanistinę biblioteką, reikiamas kartotekas, puikias rekordavimo bei multiplikavimo mašinas. Tame pačiame Jaunimo centre yra Pasaulio lietuvių archyvas, kurio vadovai naujos institucijos įsteigimą visokeriopai remia. Labai galimas dalykas, kad gausūs PLA rinkiniai, knygų biblioteka, spaudos ir kitų dalykų kolekcijos įsijungs į naująją instituciją. Tai būtų gera pradžia. Taip pat teko girdėti, kad kai kurie mūsų lietuviškų dalykų rinkėjai ir šiaip jau asmenys, turintieji namų bibliotekėles, neatsisakys perleisti savo rinkinius.

Reikalingų patalpų klausimas taip pat pamažu galės teigiamai išsispęsti kad ir tame pačiame erdviame Jaunimo centre atliekant kai kuriuos remontus. Nėra abejonės, kad mūsų organizacijos ir asmenys, kuriems rūpi lietuviškų išieivijos vertybių išsaugojimas ateities Lietuvai, finansiškai parems iniciatorių pastangas.

Lešos Centrai yra svarbiausias rūpestis dabartinės Centro tarybos. Bet taryba mano, kad susilauks palikimų iš susipratusių mūsų lietuvių — kurie ar tiesiogiai ar per Lietuvos Fondą ar per kun. Br. Krištonavičiaus fondą sau ir lietuvių tautai pastatys paminklą, kuris į tolimą ateitį jų atminimui dirbs ši svarbų darbą. Kad Centras galėtų visus savo planus ir tikslus įvykdyti, reikia bent 2 milijonų dolerių!

Lituanistikos bibliotekų klausimais

Lituanistikos tyrimo ir studijų centras spalio 12 d. Jaunimo Centre Chicagoje buvo surengęs vakaronę, skirtą šios įstaigos užsimojimui apibūdinimui ir Juozo Kreivėno muzikos bibliotekos įjungimo į Centro rėmus sutarties pasirašymui.

Pačią vakaronę pravedė Centro pirmininkas dr. J. Račkauskas, o bibliotekų ar archyvų reikalu kalbėjo C. Grincevičius, R. Vitas, dr. A. Idzelis ir J. Kreivėnas.

J. Kreivėnas papasakojo apie savo muzikinę biblioteką, medžiagos rinkimą ir bibliotekos numatytą perdavimą Centrai. Čia pat ir buvo pasirašyta sutartis, pagal kurią šis neįrengiamas lituanistikos turtas tampa visų lietuvių nuosavybe (sutarties tekstas spausdinamas atskirai).

Po pranešimų buvo klausimai — atsakymai lituanistinių bibliotekų reikalu. Čia kalbėjo ir naujasis įsteigtosios Illinois universitete lituanistinės katedros vedėjas dr. Br. Vaškėlis, J. Dainauskas ir kiti.

Pirmoji gyventojė, chichagietė Emilija Raziūnienė, viduryje, iškilmingai įvesdinama Lietuvos sodyboje Clevelande, Ohio. Prie viešnios — Sodybos atstovai — kairėje — inž. B. Snarskis ir dešinėje — D. — D. Čipkienė.

V. Bacevičiaus nuotr.

Lituanistikos tyrimo ir studijų centro susitarimas su Juozu Kreivėnu

Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras (toliau Centras), iš vienos pusės, ir Juozas Kreivėnas (toliau Kreivėnas), iš kitos pusės, susitarė sekančiais:

1. Kadangi Tėvo Broniaus Krištonavičiaus Fondas yra užtikrinęs Centrai-Jaunimo Centro Chicagoje patalpas, Kreivėnas neatšaukiamai dovanoja savo muzikologijos rinkinį, pavadintą **Lietuviškos muzikos biblioteka** (toliau Biblioteka), Centrai, kuris perima, tvarko ir globoja šį rinkinį kaip lietuvių tautos turtą.

2. Iš savo pusės Centras įsipareigoja išlaikyti Biblioteką pastoviai veikiančia įstaiga, tenkinančia į Centrą besikreipiančių lietuvių ir nelietuvių muzikinius ir muzikos studijų poreikius ir nepertraukiamai renkančia muzikinę medžiagą ateityje.

3. Kol amžiumi ir sveikata Kreivėnas pajėgus, tol jis įsipareigoja Bibliotekoje dirbti kaip jos Direktorius ir toliau ją didinti, bet Centras kviečia jo padėjėjus ir ateity skiria, taip pat ir atleidžia, direktorius.

4. Centrai perduotos Bibliotekos veikimui ir likimui prižiūrėti ir puoselėti yra kviečiama keturių asmenų kuratorių komisija. Kuratoriai pavieniui ar susitarę nenustatytais laiko tarpais, bet ne rečiau kaip kartą per metus, aplanko Biblioteką ir susipažįsta su jos būkle bei darbu. Kiekvienų metų pabaigoje kuratoriai atskirai ar visi kartu pateikia Centro vadovybei savo pastabas bei pasiūlymus. Centro Direktorių Taryba įsipareigoja kuratorių patarimus svarstyti ir, jei įmanoma, vykdyti. Tačiau, galutinis dėl Bibliotekos sprendimas priklauso Centro Direktorių Tarybai. Biblioteką Centrai perimant, kuratoriais kviečiami: Al. Kučiūnas (5228 Lyman Avenue, Downers Grove, Illinois); Emilija Sakadolskienė (2532 W. 46th Place, Chicago, Illinois); Prof. Dr. L. Šimutis (3551 South 98th Street, Evergreen Park, Illinois); ir E. Šulaitis (1330 South 51st Avenue, Cicero, Illinois). Vienam kuratoriui mirus ar atsisakius, likę kuratoriai savo sąsata papildo ligi keturių.

5. Centras aprūpina Biblioteką patalpomis ir jai būtinomis priemonėmis, sudarinėja sąlygas direktoriui atlikti savo uždavinius. Cen-

tras patalpas skiria savo nuožiūra su sąlyga, kad Biblioteka kaip vienetą nebūtų išsklaidyta. Centras siekia sudaryti finansinį pagrindą Bibliotekos veiklai užtikrinti ir remia Biblioteką darbo jėga bei kitokiais būdais.

6. Bibliotekos turtas niekam neskolinamas, tačiau už nustatytą kainą bet kas gali gauti neribotus kiekius norimos medžiagos kopijų.

7. Muzikinę bei muzikologinę medžiagą Biblioteka priima aukomis ar perka.

8. Su kitomis panašaus pobūdžio įstaigomis Biblioteka palaiko ryšius, bet su kuo nors jungiama gali būti tik Bibliotekos direktoriui, kuratorių daugumai ir Centrai pritarus.

9. Į Centro paskirtas patalpas Biblioteka pradeda gabenti 1984 metų bėgyje. Kreivėnui mirus, jo ipėdiniai tuojau ir be jokių sąlygų Bibliotekai perduoda likusį muzikinį turtą, išskyrus muzikos instrumentus.

10. Centras, įvertindamas dovanos vertę, suteikia Kreivėnui ir jo nustatytam palikoniui atitinkam balsų skaičių Centro narių met niame susirinkime, kaip numatyta Centro statute. (Pasirašė:)

Juozas Kreivėnas

J. A. Račkauskas, Ph.D.

Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centro pirmininkas
Chicago, Ill. 1984 spalio 12 d.

Chicago atvyksta Los Angeles teatralai

Dar nespėjo išsisklaidyti geri **Margučio** surengto dviejų solistų — Marytės Bizinkauskaitės ir Algirdo Brazio solo dainų ir duetu koncerto (spalio 7 d.) įspūdžiai, o jau **Margučio** vedėjas Petras Petrutis pradėjo organizuoti naują dvasinę puotą Chicago lietuviams.

Šį kartą jis išdrįso pakviesti svečius iš tolimosios Kalifornijos — Los Angeles dramos sambūrį. Toliemieji svečiai čia atsiveža Algirdo Landsbergio 2-ju veiksnu komediją (ji 1983 m. JAV LB Kultūros tarybos dramos konkurse buvo atžymėta pirmąja premija) "Onos veidas".

Spektakliai bus lapkričio 22 d. (Padėkos Šventė) 4 val. ir lapkričio 23 d. 7:30 val. Jaunimo Centre.

LIETUVIAI CHICAGOJE

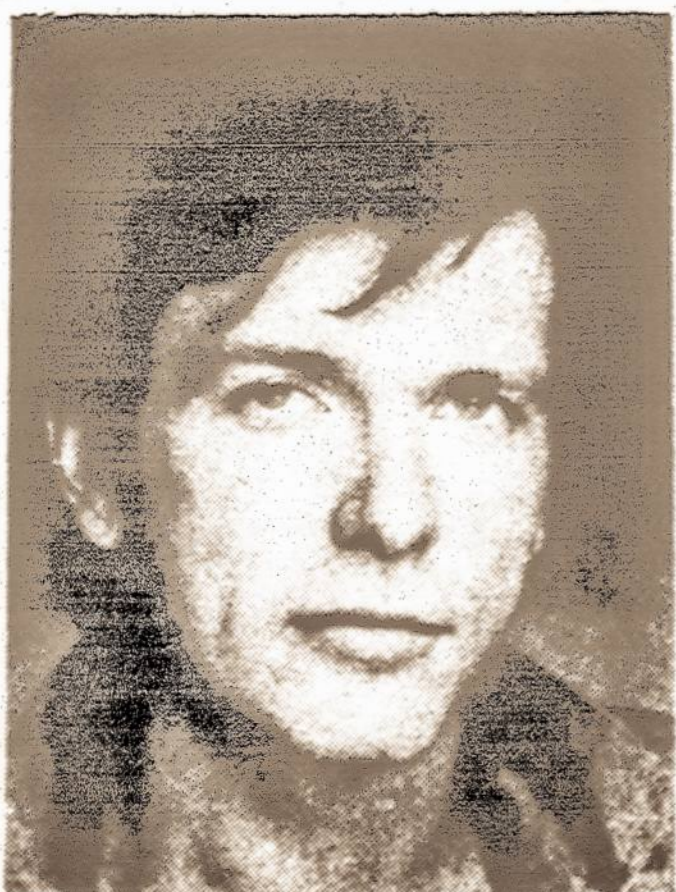
KONCERTAVO MAZURKEVIČIAI

Illinois un-te Urbanoje spalio 14 d. koncertavo Yuri ir Dana Mazurkevičiai. Kaip jau buvo rašyta, nuo šių mokslo metų pradžios, Mazurkevičius pradėjo vadovauti Illinois universiteto smuiko klasei. Į Urbaną jis persikėlė iš Kanados kartu su savo žmona, taip pat smuikininke Dana Pomarencaite (sol. K. Petrausko augintine) ir gimnazistinio amžiaus dukrele Mulana.

Beje, prof. Mazurkevičiaus klasėje studijuoja *Vienybės* skaitytojo Evaldo Veleckio dukra Linda, kuri yra trečių metų smuiko studentė.

AKTORIUS VYTO RUGINIS

Life laikraštis (skirtas Chicago vakariniams priemiesčiams) rugsėjo 19 d. laidoje aprašė, kad Amerikoje jau spėjusius pagarsėti Cicero aktorius — Joe Mantegna ir Vyto Ruginį. Pažymima Ruginio lietuviška kilmė ir jo pasireiškimai televizijoje bei scenoje. Rašoma, jog jis yra baigęs Yale universiteto dramos mokyklą. Teigiama, kad New Yorke tik trumpai Ruginis yra vairavęs taksį, o visą laiką pasireiškęs kaip aktorius. Ypatingai pažymima jo rolė pagarsėti spėjusiam Broadway vaidinime — "The Real Thing".

Vyto Ruginis

AKTORIŲ VESTUVĖS

Laimos Sulaitytės ir Kingsley Day sutuoktuvės įvyko rugsėjo 1 d. Rožių Sode, Evanston, Il. Jungtvių apeigos buvo lauke, ir joms pasitaikė puikus oras. Vestuvinei puotai persikelta į šalia esančią bažnyčios salę. Čia programai vadovavo Vilius Dundzila.

Dalyvius (jų buvo apie 200) sveikino jaunųjų tėvai Ed. Sulaitis ir dr. L. Day. Kadangi abu jaunieji yra aktoriai (o jaunasis dar ir kompozitorius bei dainininkas), kai kuriuos lietuviškus vestuvių papročius išscenizavo jų draugai — amerikiečiai aktoriai.

Programoje pasirodė ir Vilniaus operos solistas Vidas Bakas, kuris tuo metu viešėjo Chicagoje. Jam akompanavo ir vieną kūrinį solo sugrojo Vilniaus konservatorijos absolventė Nijolė Kupstaitė.

Povestuvinei kelionei jaunieji buvo išvykę į JAV pietines valstijas.

Anelė Šulaitienė, LB Cicero apyl. valdybos vicepirmininkė, tris savaites praleido Los Angeles apylinkėse, kur gyvena jos dukra Ramūnė su savo vyru. Tuo metu kai tik jai buvo gimusi dukrelė, kurią pavadino vardu Vanesa.

Ramūnė anksčiau ilgą laiką yra gyvenusi Ciceroje, tik prieš porą metų išsikėlė į Kaliforniją.

Kun. J. Vaišnys nuo rugsėjo 24 d. Pedagoginio Instituto patalpose Chicagoje pradėjo dėstyti paskaitų ciklą suaugusiems, pavadintą "Kalbos kultūra". Jos vyksta kiekvieną pirmadienį nuo 7 iki 9 val. vak. Gaila, kad pirmą dieną te susirinko tik . . . 2 — 3 žmonės . . .

Viktoras Barauskas, Danos ir a. a. akt. Leono Barauskų sūnus, priimtas į Chicago City Ballet bendrovę nuolatinio baletistu. Jis pasirodys su Lyric operos veikalais, kuriuose reikalingas baletas. Jis jau šoko Eugenijaus Oniegino operoje Lyric operos rūmuose. Kitais atvejais jis šoks City baletu trupėje, kai tik turės savo programą.

Lietuvių rašytojų draugijos ruošiamas literatūros vakaras įvyks spalio 28 d., sekmadienį, Jaunimo centro didžiojoje salėje. Vakaro metu bus pagerbti ir šių metų literatūros laureatai.

LIETUVIAI TELEVIZIOJE

Central City Productions bendrovė kartu su WGN televizijos stotimi susuko filmą apie praėjusią vasarą Chicagoje vykusius festivalius. Pusantros valandos filme apie 4 minutės skiriamos ir Brighton Parko lietuvių festivaliui.

Čia kiek ilgiau matoma Rūta Juškienė, kurios tautiniai drabužiai atkreipė reporterės dėmesį. Toliau ji prisėdo prie lauko valgyklėlėje cepelinus bevalgančių — Vyt. Bikulčiaus ir Ed. Šulaičio. Reporterė Barbara Stanik iš WGCI-FM stoties paprašė papasakoti — kas tai per valgis ir pati panoro cepelinu paragauti.

Filmas buvo rodomas rugsėjo 30 d. per WGN televizijos stotį (9-ji kanalą).

Po Laimos Sulaitytės ir Kingsley Day sutuoktvių rugsėjo 1 d. Evanston, Ill., jaunieji kartu su Šulaičių šeimos artimaisiais. J. Tamulaičio nuotr.

Valdas V. Adamkus, EPA 5-ojo rajono administratorius, šiemet bus Balzekų muziejaus pagerbtas kaip "Man of the Year", sekmadienį, lapkričio 18 d., Chicago universiteto Quadrangle Club salėje. Pagerbimui vadovaus David Mackewich, Federal Savings and Loan Association prezidentas ir tarybos pirmininkas.

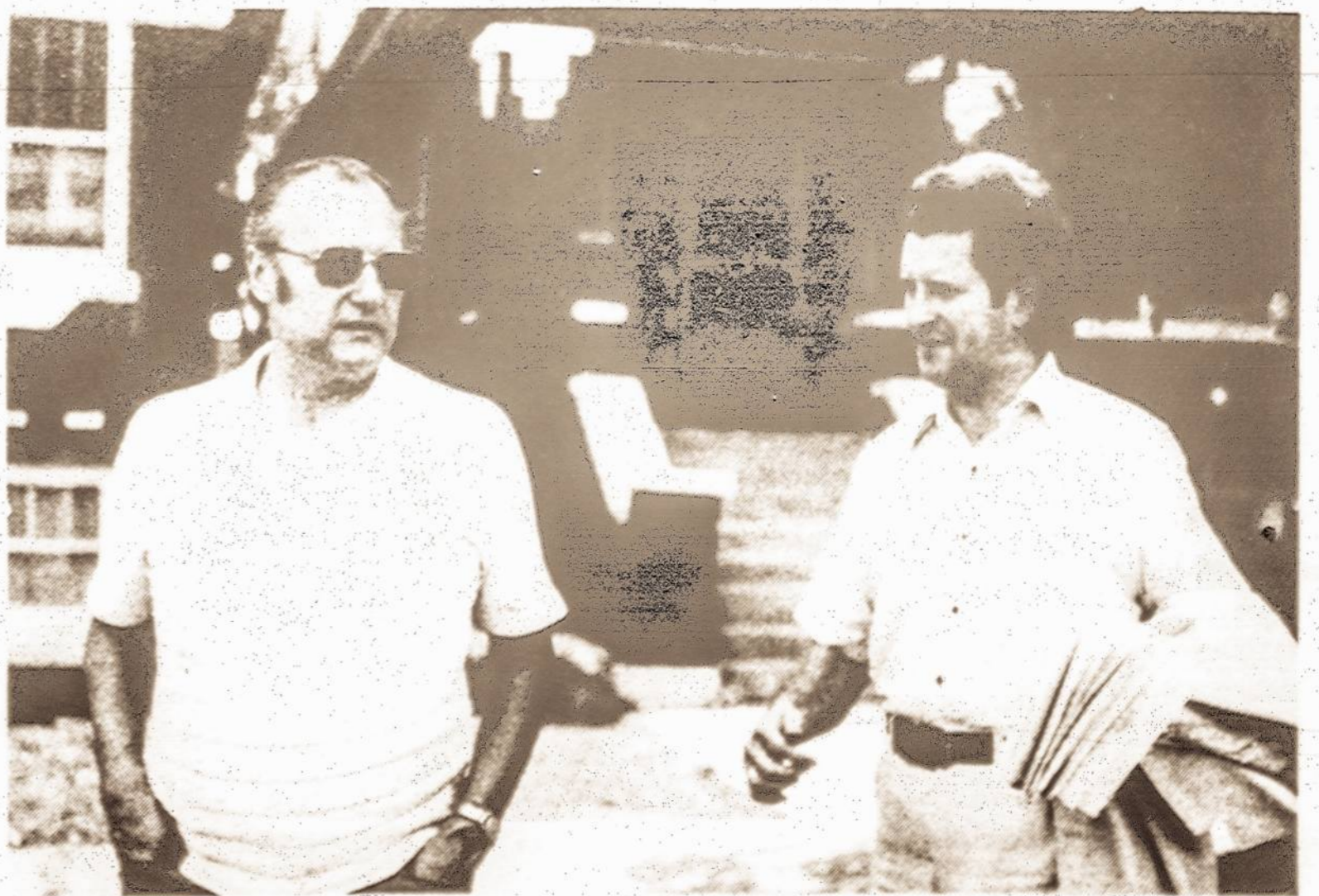
Zigmas Degutis, foto bendradarbis, buvo stipriau susirgęs ir apie savaitę laiko turėjo praleisti lovoje. Dabar jau sveiksta.

SOLISTAS VIDAS BAKAS

Vidas Bakas, nuo 1971 metų dainuojantis Valstybiniame akademiniame operos 12 baletu teatre Vilniuje, apie mėnesį laiko praleido Chicagoje pas savo draugus. Iš čia buvo nuvažiavęs į Los Angeles, Rockford, Ill. ir kitur. Išvykęs iš Chicago, viešėjo Rochester, N. Y. ir Kanadoje. Rugsėjo 30 d. Toronto Lietuvių Namuose buvo suorganizuotas jo dainų ir arijų koncertas.

Kaip paprastai, chicagiečiai praleido gerą progą sudaryti jam sąlygas čia viešai pasirodyti savo dainomis. Jis tik padainavo L. Sulaitytės ir K. Day vestuvinėje puotoje.

Vidas Bakas pradžioje buvo pasirinkęs fizikos-matematikos specialybę (baigė Vilniaus Pedagoginį Institutą). Tik vėliau įstojo į Valstybinę konservatoriją, kur studijavo dainavimą. Konservatoriją užbaigęs, šalia dainavimo operoje, davė daug koncertų ir pasirodė užsienyje: Lenkijoje, Suomijoje, Airijoje, Anglijoje ir kitur.

Vidas Bakas [dešinėje], Vilniaus operos solistas, šiuo metu viešintis S. Amerikoje, su *Vienybės* red. kolektyvo nariu Vytautu Zalatoriumi.

Ed. Šulaičio nuotr.

VIENYBĖ AMERIKIEČIŲ SPAUDOJE

Chicago vakarinių priemiesčių — Cicero, Berwyno ir Stickney miestelių laikraštis *Life* sekmadieninėse laidose turi skyrių "Backward Glance", kurį veda Ethel Carraro. Čia atžymimi svarbesnieji anksčiau buvę įvykiai.

Rugsėjo 2 d. *Life* laikraščio laidoje po antraštėle "Prieš 20 metų šią savaitę (1984) tilpo tokia ir *Vienybė* liečianti žinutė:

Edward Sulaitis of 1320 S. 48th Court, associate editor of *Vienybė*, the oldest Lithuanian-language newspaper in the world, returned from a two-week editorial staff conference in New York City.

LANKĖSI ROMAS ŠILERIS

Vienybės korespondentas Frankfurte — Romas Šileris kelioms savaitėms iš Vokietijos buvo atvykęs į JAV. Jis palydėjo savo motiną pas jos brolių, gyvenančių Philadelphijoje, o pats dar buvo nukeliavęs į New Yorką bei Chicago. New Yorke lankėsi *Vienybėje*, o Chicagoje 4 dienas praleido pas *Vienybės* atstovą Ed. Sulaitį. Jis Chicagoje buvo keliuose lietuviškuose renginiuose bei susitiko su eile draugų ir pažįstamų. Į namus pajudėjo rugsėjo 29 d.

Frankfurte Šileris gyvena pačiame miesto centre ir jo bute dažnai apsisotja ir iš užjūrio atvykusieji lietuviai, kurie vyksta paviešėti į Europą.

DAILININKAI ANASTAZIJA IR ANTANAS TAMOŠAIČIAI—JŲ KŪRYBA IR VEIKLA

Dažnai lietuviškoje ir angliškoje spaudoje skaitome apie dailininkus Anastaziją ir Antaną Tamošaičius, kurie Kanadoje, prie Kingstono miestelio, įsirengė savo lietuvišką sodybą ir ten ne tik patys kuria meno dalykus, bet ir kitus moko bei savo kūrybos vaisiais dalijasi su kitais, ruošdami parodas Kanadoje, JAV ir kitur.

Siuose puslapiuose norima parodyti šių dailininkų kūrybos pavyzdžių iš šių metų pradžioje įvykusių jų parodų: dail. Anastazijos parodos, vykusios balandžio 14-15 dienomis šv. Jurgio salėje, Rochester, N. Y., ir tame pat mieste, Sibley's Ward galerijoje, balandžio 12-21 d., bei dail. Antano parodos Kingstono mieste bibliotekoje kovo 19-balandžio 13 dienomis ir Detroito universiteto bibliotekoje rugsėjo 8-22 d.

Dail. Anastazijos kūrybą plačiai aptarė Kazys Veselka jos vienos parodos Rochestery proga. Savo rašinyje "Anastazijos Tamošaitienės kūrybos paraštėje" jis taip rašė:

"Mūsų liaudies menas (tikriausiai, tautodailė) su savo lyrika, paprastumu ir nuostabią ekspresiją, o drauge ir pokarinio laikotarpio tapyba (galutinai atsisakiusi reprodukuoti išorinius pavidalus) su formų prastinimu bei dialektine regimosios realybės ir dailininko giminyse — paliko pėdsakus jo kūryboje ir atskleidė savito pasaulio vieškelius.

A. Tamošaitienės paveikslų spalvingumą, lyrizmą, jų nuotaiką ir subtilių tapybinių elementų traktavimą tam tikra prasme galime tapatinti su prijuosčių ar kraičio skrynių raštais, kur irgi vidinė žmogaus situacija tikruosius elementus pakeičia realybės simboliais... Gi tradicinės perspektyvos nebojimo randame ir mūsų liaudies raižiniuose.

Dinamiškas linijų žaismas, judesys, intensyvūs (dažnai kontrastingi) spalvų deriniai ir stipriai akcentuojamas tapybinis ritmas A. Tamošaitienės kūrybai suteikia dramatinį, neramų pobūdį. Realybė yra tik inspiracinis išeities taškas, nors dažnai ant drobės ar popieriaus atpažįstame perkeltas peizažo ir naturmorto detales. Bet tą realybę dailininkė interpretuoja laisvai ir spontaniškai, keičia ir varijuoja įvairius gamtos aspektus, juos pajungia į savitą ritmą, kompoziciją bei koloritą. Daiktų, figūrų, objektų — nebesąlygoja jų "atrodymas": neįprastame kontekste jie pakeičia savo prasmę ir, kūrybinės vizijos sušildyti, įgauna naują žerėjimą.

A. Tamošaitienė nėra ir nenori būti grynai abstrakcinio pobūdžio dailininkė. Bet taip pat — nėra ir nenori būti realistė. Visomis jėgomis ir sąmoningai ji bando išvengti pavojaus, kuris gresia grynai abstraktinei tapybai: atsidurti manierizmo klystkeliuose, kai jau nelengva surasti ribą tarp tikrojo meno ir

Dailininkė Anastazija Tamošaitienė prie savo darbo staklių, savo audimo drabužiais pasipuošusi.

netiesos, kai nejučiomis moderniosios tapybos lozungai: toks yra mano pasaulis, taip matau ir jaučiu — virsta egzaltuotu ir beprasmė: taip noriu! Tačiau vienkartinė kategoriskai neigia tradicinę realizmą, naikinantį ir varžantį kūrybinę laisvę bei individualumą.

A. Tamošaitienė nėra tapyboje puritonė, kaip abstrakcionistai, kurie besąlygiškai atmeta betkokius pavidalus ir paneigia jų teisę paveikluose egzistuoti. Ji semiasi įkvėpimo visur, kur tik ji randa ir nebando savo šaltinių jos tapybos privalumų, būtų atvirumas, platus daiktų (tikriausiai, motyvų) akceptavimas ir įdomios jų variacijos. Dailininkė jaučia pareigą ir būtinybę dalyvauti gyvenime ir jo kovoje už gerį, grožį, už žmogų: nenori pabėgti nuo realybės ir ją supančios dvasinės atmosferos. Modifikuodama gyvenimiškas formas, ji tarsi bando keisti, taisyti ir patį gyvenimą.

A. Tamošaitienės kūryba yra lyg reakcija prieš geometrinę tapybą, kuri, suprastinusi ir susintetinusi realybę į grynai architektūrinės formas, atskyrė dailininką nuo betkokio kontakto su pasauliu ir gyvenimu. A. Tamošaitienė priešingai — ieško kalbos ir dialektinio santykio su gamta ir jos apraiškom pačia plačiausia prasme.

Ji atvira išpučiams, operuoja jausmais, bet tik tiek, kiek jie, apvaldyti ir meninės intencijos kontroliuojami, padėda jai sąmoningam tam tikro momento, fakto, dvasinio pergyvenimo ar regimo įvaizdžio perkėlimui į daugiau ar mažiau abstrakčią tapybinę plotmę.

Taip realybė ir abstrakcija (dvi neįtikėtinos sąjungininkės) A. Tamošaitienės kūryboje viena kitą paremia ir sutaria: iš vienos pusės, bendroji reakcija prieš griežtą geometrinę tapybos pobūdį, o iš kitos — prieš neįgyvendinamą realistinę mokyklos siekimą: absoliučiu tikslumu atkurti regimuosius pavidalus ar formas.

Jos paveikslai, kaip ir daugelio jai giminingų nūdienių tapytojų, deklaruoja, kad nėra esminio skirtumo tarp abstrakčių ir konkrečių formų...

Garsusis gobelenas — Eglė žalčių karalienė.

Dailininkė ne tik pati audžia, bet ir kitiems kalba apie audimo meną.

Sodybų čiulbonėliai — Anastazijos Tamošaitienės grafika.

Apie dail. Tamošaitienės kilimus, kuriuos ji su vyru dail. Antanu savo pionieriška kūryba pradėjo Lietuvoje dar 1930 m., jos parodos Rochesteryje proga programiniame leidinyje angliškai rašė dr. Jūratė Kaminskas. Ji ten aptarė dailininkės kūrybos stilių, temas ir nuotakas ir sako, kad ligšiol dail. Tamošaitienė jau yra sukūrusi 80 įvairių kilimų-gobelėnų.

Dail. Antanas Tamošaitis, kuris tarp daugelio meno rūšių, kuria ir ekslibrius, savo parodos Kingstone proga, buvo taip pristatytas kandaetiškai publikai "Kingston This Week" redakcijos nario Lynn Rees Lambert:

"... Bookplates have been produced by various methods, including woodcuts, wood engraving, linoleum cut, steel or copper engraving, etching, aquatint, lithography, decorative typography or any of the methods of photographic reproduction.

Not all bookplates are miniature works of art. Some may be a simple "John Doe" while others are adorned by the family coat of arms, religious symbols, scenes from nature or mythical creatures.

For Antanas Tamošaitis, who created his first bookplate 57 years ago, all of his bookplates are original works of graphic art in miniature. Each ex libris is an opportunity for the artist to explore new ideas. In this, his first exhibition of bookplates, Tamošaitis reveals his love of folk art and his use of symbolism.

Since 1927, when he created a bookplate for a friend and fellow historian, Paulius Galaunė in Lithuania, Tamošaitis has created over 100 ex libris. The Kingston Public Library will feature 66 bookplates from his personal collection.

In creating a bookplate, the artist first selects his subject. The exhibition features bookplates created for teachers, librarians, fishermen, philosophers, musicians, hunters, weavers and writers, to name only a few. They are all friends of the author: The theme that unites the subjects is their common love of books. Hence, their own bookplate to be pasted into the cover of their favorite books.

Once the subject has been selected, Tamošaitis must then consider what technique he will employ to best create a bookplate. Woodcuts, engraving and lithographs have all been used.

The next stage, and perhaps most important, is the how of going about the work. Style: What sets one artist apart from the other. For Tamošaitis, he favors clean, dramatic lines. Balance is fundamental, be it rhythmical or symmetrical. Symbols are important and folk art is a highly-treasured symbol he employs. The artist wants to see the old traditions remembered. He accomplishes this through his art.

Scenes from nature and textures are integral to his work. Basic is the desire to be aesthetically appealing: a suitable embellishment of the owner's name reflected through art and fit for the flyleaf of the best-loved book."

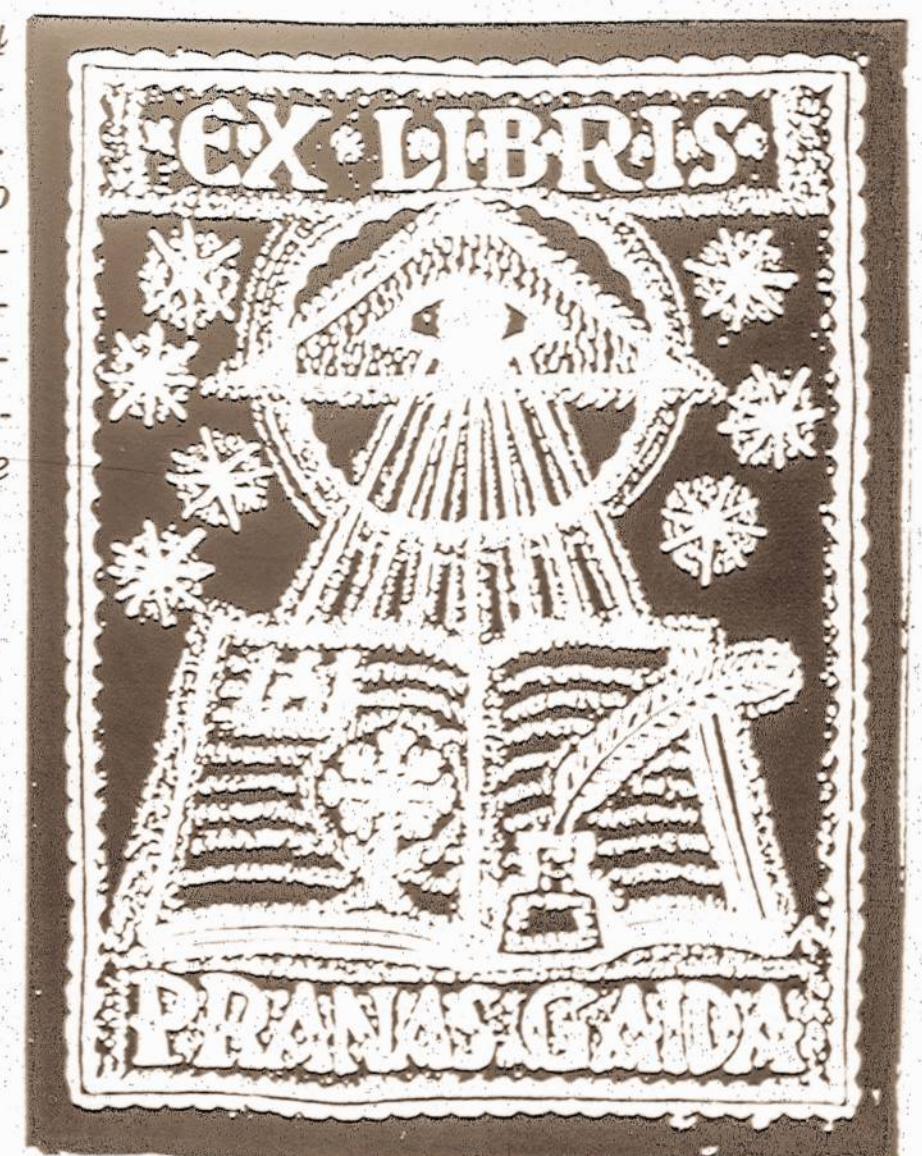
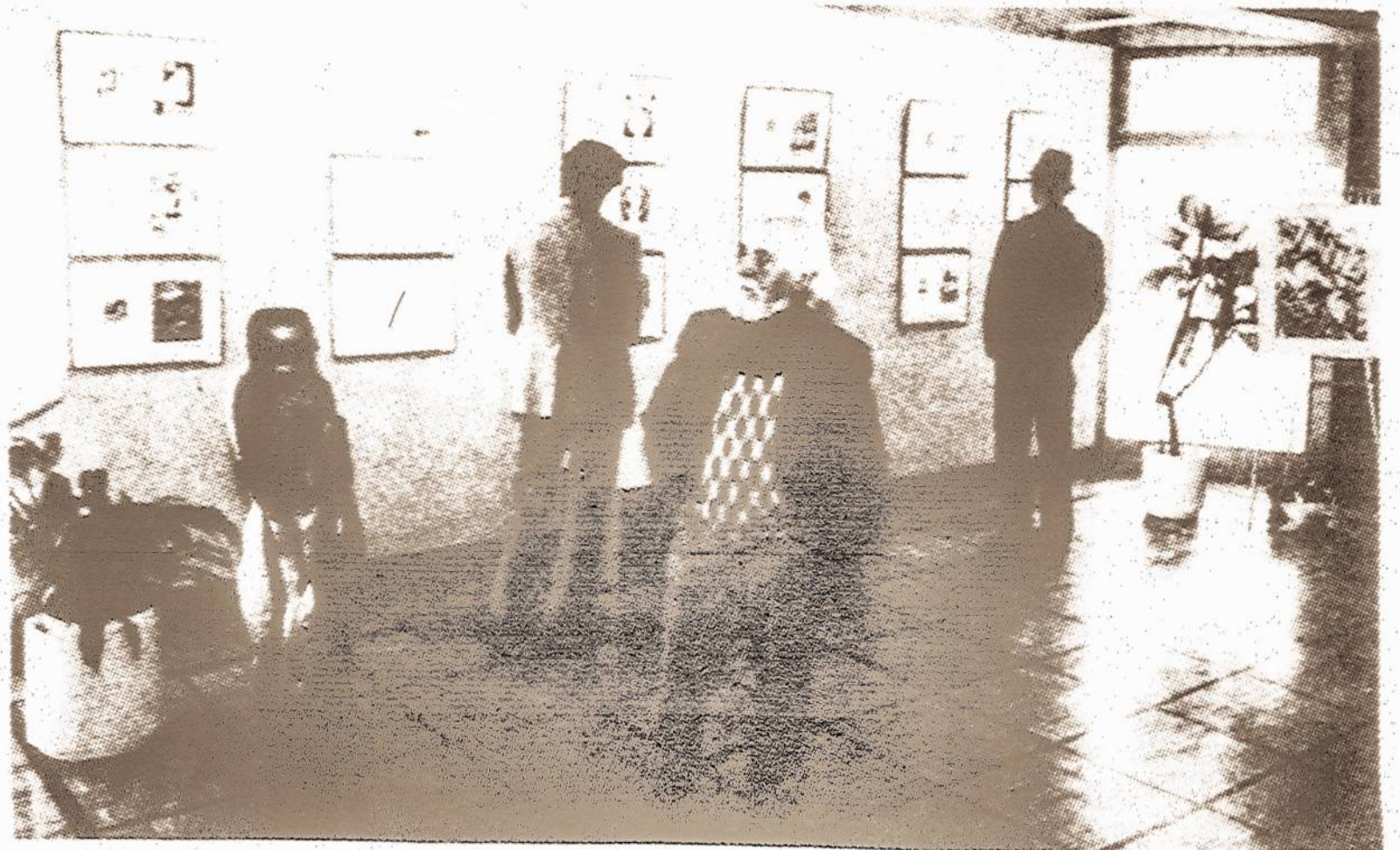
Dail. Antanas Tamošaitis prie savo kūrinio ankstyvesnėmis dienomis, kai tik kūrėsi Kanadoje.

Lietuvoje ekslibrio kūrimas ir naudojimas prasidėjo su nepriklausomybės pradžia. Tarp pirmųjų dailininkų buvo ir dail. Tamošaitis. Ekslibrių kūrėjų tarpe buvo ir žinomas lietuvių liaudies meno tyrinėtojas ir rinkėjas dailininkas Paulius Galaunė. Jam 1927 m. dail. Tamošaitis sukūrė ekslibrių, kurių prof. Galaunė ir dabar Lietuvoje tebeklijuoja į savo knygas.

Dailininkas — po poros dešimčių metų — taip pat Kanadoje — sidabriniais plaukais ir barzdotas. Jis čia stovi Kingston, Ont., miesto bibliotekoje, kur jo ekslibrių paroda įvyko šiemet kovo 19 — balandžio 13 dienomis. Detroito universiteto bibliotekoje ekslibrių paroda buvo rugsėjo 8 — 22 d. Apačioje kai kurie jo ekslibrių pavyzdžiai.

Dailininkas Detroito universiteto bibliotekoje buvo išstatęs 64 ekslibrius, pateikdamas kiekvieno didįjį piešinį (originalą) ir sumažintą, klijuojamą į knygą. (Panašiai, kaip ir Kingston, Ont., bibliotekoje.)

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

ŽIEMOS OLIMPIADA AUSTRALIJOJE

Kuomet daugelyje S. Amerikos vietovių liepos ir rugpjūčio mėnesiais daugumas prakaituoja nuo karščio, tolumoje Australijoje šie mėnesiai yra šalčiausieji, daug kur yra ir nemaža sniego.

Australijos lietuvių fizinio auklėjimo sporto sąjunga paskelbė 16-ąją lietuvių žiemos olimpiadą Mt. Buller kalnuose rugpjūčio 4 d. Varžybų rengėjai buvo Neringos slidininkų klubas iš Melburn. Į varžybas atvyko lietuviai slidininkai iš Australijos bei Amerikos miestų — iš viso 57.

Pirmą kartą dalyvavo slidininkai iš Los Angeles, San Francisco ir Clevelando, stebėjosi apsnigtais lapuočiais medžiais, kurie ir žiemą lapų nenumeta. Atrodė, kad tarp tų dviejų kraštų slidininkų užsiėmė stiprus ryšys. Varžybos: krosas, slalomas ir dydysis slalomas, praėjo sklandžiai ir įdomiai, o Amerikos lietuviai vežtis namo.

ŽYMESNIEJI LIETUVIAI KANADOJE

Jonas Karpis, buvęs iškylus Toronto Vyčio ir mokyklų krepšininkas, praėjusį sezoną žaidė Syracuse universitete. Artėjant naujam sezonui, Jonas tikisi persikelti į Boston, Mass. universitetą. Tuo atveju jam teks vienerius metus laukti nežaidžiant.

Henrikas Andrusis, 28 metų torontiškis, žaidžia beisbolą Etobicoke Indians komandoje. Jo jėga mušant sviedinuką ir greitis tarp bazių kiekvienais metais jam užtikrina geriausio lygos žaidėjo titulą.

Algis Grajauskas, Hamilton, Ont. Kovo sportininkas, buvo vienas iškiliausių mūsų lengvaatlečių Š. Amerikoje. Neveltui 1978 m. McMaster universitete jis buvo išrinktas tų metų geriausiuoju sportininku.

Kaip talentingas bėgikas pradėjo reikštis dar būdamas vidurinėje mokykloje. 1974 m. Hamiltono mokyklų pirmenybėse iki 18 m. amžiaus varžybose jis laimėjo pirmą vietą 100 m. bėgime šį nuotolį įveikęs per 10,9 sekundžių. Tą pačią pasekmę pakartojo 1978 m. McMaster universiteto varžybose.

LIETUVIŲ ŠACHMATININKŲ VEIKLA

Dr. Kazys Jakštas dalyvavo Illinois pirmenybėse, ir laimėjo eksperto taurę. Pirmenybes baigė 4,5 — 1,5 santykiu. Pralaimėjo tik prieš New Yorko didmeistrį A. Soltį.

Chicago Lietuvių Šachmatų klubas vėl pradeda veikti. Pirmas susirinkimas bus rugsėjo 21 d., Jaunimo Centre Chicagoje. Visi šachmatininkai kviečiami dalyvauti.

Illinois šachmatų lygoje varžysis ir lietuviai šachmatininkai. Komandoje sutiko žaisti: K. Jakštis, A. ir

P. Šalkauskai, A. Jasaitis, A. Slonskis. Gal žais A. Kulikauskas ir kiti.

Chicago Pramonės šachmatų lygoje žaidžia K. Burba, R. Fabijonas, K. Jakštas, A. Jasaitis, A. Litvinas, E. Radavičius, A. Šalkauskas ir R. Dargis.

S. BUTAUTAS Į KOLUMBIJĄ

Tarybų S-gos sporto komiteto rekomenduotas į Kolumbiją (Pietų Amerika) išvyko LVKKI krepšinio katedros vedėjas, Tarybų S-goje nusipelnęs sporto meistras ir treneris Stepas Butautas.

Kolumbijos krepšiniui S. Butautas teiks mokslinę-metodinę paramą: skaitys paskaitas, vykdys treniruotes, ves treneriams seminarus. Ši komanduotė į kavos ir brangakmenių šalį truks vieną mėnesį.

S. Butautas anksčiau du kartus tuo pačiu tikslu yra buvęs Kuboje. Taip pat yra viešėjęs ir JAV (kaip Tarybų S-gos moterų krepšinio rinktinės treneris).

LIETUVIŲ SPORTO ISTORIJOS REIKALU

Išėivijos Lietuvių sporto Istorijos redakcija nutarė pratęsti aprašomąjį laikotarpį: vietoje 1980 metų pabaigos apimti laikotarpį iki 1984 m. galo. Taigi knygoje bus atžymėtas 40 metų perėjimas (1944 iki 1984).

Todėl redakcija prašo atsiųsti pridėtinę medžiagą, nes knyga norima atiduoti spaudai kitų metų pradžioje. Kurie medžiagą teikė redakcijos bendradarbiui Chicagoje Edvardui Šulaičiui, gali nukreipti pridėtinę žinias jo adresu (1330 S. 51 Ave., Cicero, Ill.), o iš kitur siųskite redaktoriui Pranui Mickevičiui, 4831 S. 23rd Street, Milwaukee, WI 53221.

KULTŪRINĖS ŽINIOS

Filosofijos mokslų kandidatas A. Jonynas parašė, o "Vaga" Vilniuje išleido kapitalinį veikalą "Lietuvių folkloristika iki XIX a." Veikale surinkta daugybė su senovės baltų gyvenimu, papročiais, mitologija susijusių duomenų, kurie yra vertingi tautosakai tyrinėti.

Kauno paveikslų galerijoje liepos mėnesį veikė senųjų ir dabartinių liaudies meno meistrų paroda, kurioje buvo atstovaujama 200 autorių su 500 darbų: medžio skulptūrų, inkrustuotų baldų, ornamentai išrašytų verpsčių, kultuvių ir kitų namų apyvokos daiktų.

Poetas A. Mikuta liepos 6 d. Priekulėje atidarė 1978 m. mirusios rašytojos Ievos Simonaitytės memorialinį muziejų. Rašytoja bene geriausiai emigrantams žinoma savo pirmuoju, 1936 m. valstybine premija laimėjusiu, romanu "Aukštųjų Šimonių likimas".

Amerikos Lietuvių Kongreso banketo rengimo komisija. Sėdi iš k. į d.: Č. Bačinskienė, B. Skorubskienė, A. Katelienė. Stovi: T. Kuzienė, dr. B. Motušienė. V. A. Račkausko nuotr.

LIETUVIŲ KONGRESAS

Atkelta iš 1-mo psl.

Tautiniuose Namuose, 6422 South Kedzie Avenue, Chicago, Illinois, įvyks Kongreso atstovų ir svečių susipažinimas, kurį rengia ALTo Chicago skyrius.

KONGRESO DARBOTVARKĖ

1984 m. spalio 27 ir 28 dienomis, Quality Inn Midway, 5001 West 79th Street, Burbank, IL

Spalio 27 d., šeštadienį:

8-9:30 ryto registracija; 9:30 val. Kongreso atidarymas; Darbo prezidiumo, sekretoriato ir komisijų sudarymas; Invokacija; Himnai; mirusiųjų Tarybos narių pagerbimas; sveikinimai.

Amerikos Lietuvių Tarybos pirmininko dr. Kazio Šidlausko pranešimas.

ALTo pirmosios valdybos nario Juozo Laučkos paskaita: "Žvilgsnis į ALTo kilmę, prasmę ir ateitį".

Diskusijos — paklausimai, paskaitų ir pranešimų ribose.

12:30 — 2 v. p. p. priešpiečiai; 2 v. p. p. Popietinė sesija:

Lietuvių teisėms girti reikalais pranešimas — adv. Povilas Žumbakis.

Lietuvos Atstovo prie Šv. Sosto ir Lietuvos Pasiuntinybės Washingtono patarėjo Stasio Lozorai-

čio, Jr., kalba: "Lietuvos Diplomatinės Tarnybos uždaviniai bei reikšmė darbe už Lietuvos laisvę". Paskaitų ribose diskusijos paklausimai.

4:30 v. p. p. sesijos užbaigimas.

7 v. v. Banketas ALTo pirmininkams pagerbti viešbučio "Starlite" salėje.

Spalio 28 d., sekmadienį:

9 — 10 ryto Kongreso komisijų posėdžiai; 10 ryto Iškilmingos pamaldos "Tėviškės" parapijos bažnyčioje, 6641 S. Troy St., Chicago, IL.

10:30 ryto Iškilmingos Kongreso Mišios Gimimo Švenčiausios Marijos parapijos bažnyčioje, 6812 South Washtenaw Avenue, Chicago, Ill.

1:30 v. p. p. Baigiamasis Kongreso posėdis — VLIKO pirmininko dr. Kazio Bobelio paskaita: "Tarptautinė politinė raida ir Lietuvos bylos vystymasis".

Algirdo Šilo paskaita: "Jaunesnioji karta Lietuvos laisvinimo darbe".

Diskusijos — paklausimai paskaitų ribose.

Klausimai ir sumanymai.

Mandatų, rezoliucijų Komisijų pranešimai.

Kongreso užbaigimas.

Rinkiminėje veikloje susitikę — JAV LB visuomeninių reikalų tarybos pirm. Jonas Urbonas ir JAV senatorius iš Indianos Richard Lugar.

PASTABOS IŠ VOKIETIJOS

Rusinimas

Šių metų rugpjūčio 1 d. Vilniaus "Tiesoje ir kitoje sovietų partinėje spaudoje pasirodė TSKP centro komiteto nutarimas "Dėl Estijos TSR vadovaujančių kadru dalyvavimo darbo žmonių politinio auklėjimo darbe".

"Frankfurter Rundschau" dienraštis, kuris tikrai nepalaiko "Rusijos bombarduotojų" linijos, rugpjūčio 18 d. vedamųjų puslapyje gvildena su šia rezoliucija susijusias problemas. Laikraščio korespondentė Maskvoje Elfie Siegel rašo, kad Maskvos vadams nepatinka pabaltiečių savarankiškumas. Be to, rusifikacija Maskvai neduoda reikalingų rezultatų. Šis nutarimas yra nukreiptas į Estiją, bet yra taikomas ir kitoms Pabaltijo respublikoms.

Iš tiesų dabartinis komunistų vadas Černenka nori patekti į Rusijos istoriją šalia caro Nikolajaus II kaip didelis rusintojas. Bet kad šis nutarimas nėra juokai, galima susigaudyti iš rezoliucijos paskutinio sakinio.

"TSRS valstybiniam plano komitetui, TSRS finansų ministerijai, TSRS ryšių ministerijai, TSRS valstybiniam televizijos ir radijo komitetui pavesta suteikti respublikai pagalbą stiprinant masinės informacijos ir propagandos priemonių materialinę bazę".

O ką sovietuose reiškia "suteikti respublikai pagalbą". Aišku, Maskva pasiūlys savo žmones ir jie valdys vietoje vietinių. Nepasitiki Maskva vietiniais pastatytais ponukais, nes nutarime rašoma:

"Kai kurie vadovai neskiria reikiamo dėmesio patriotiniam ir internacionaliam auklėjimui. Nepakankamai nuodugniai tiriamos nacionalinių santykių, internacionalinės sąmonės formavimo problemos."

Iš nutarimo teksto matosi, kad Estijoje niekas nesilaiko rusinimo politikos. Taigi centro komitetas turi įsakyti:

"Giliai ir suprantamai aiškinti ekonominę ir socialinę partijos politiką, įtikinamai propaguoti socialistinio gyvenimo būdo pranašumus. Ryškiai parodyti, kad istorinis estų tautos likimas yra neatskiriama susijęs su Tarybų valstybės vystymusi ir stiprėjimu. Argumentuotai demaskuoti šmeižikiškus antitarybinių ideologinių centrų prasimanymus, deramai atremti demagogus ir piktadarius. Vykdyti propagandą ir agitaciją, atsižvelgiant į konkrečias sąlygas ir įvairių gyventojų grupių ypatumus. Nuolat rūpintis idėjinio, darbinio, dorovinio jaunimo grūdinimu, jo kariniu-patriotiniu auklėjimu. Padidinti partijos įtaką mokslinei ir meninei inteligentijai, aktyviau įtraukti mokslo ir kultūros veikėjus į masinį politinį darbą".

O kam tas visas... Na:

"Vadovaujantys kadrai turi gerinti darbo žmonių auklėjimą tarybinio patriotizmo ir socialistinio internacionalizmo dvasia".

Ir be to:

"Rengti daugiau kvalifikuotų

kadru iš vietinių gyventojų, stiprinti daugianacionalinius kolektyvus".

Kad šis rusinimo pamokymas neša vaisių, galima matyti iš laiško, rašyto porą dienų po rezoliucijos. (Jį parašė Estijos kompartijos sekretorius Karl Vaino į "Pravdą"). Jis sako, kad keli asmenys po to nutarimo buvo atleisti, kiti iš partijos pašalinti, o kai kurie ministrai — įspėti.

Tai pirmos aukos Estijos rusifikacijos labui. Romas Šileris

Vasario 16-osios gimnazijai reikia knygų

Birželio 6 d. gaisras padarė daug žalos gimnazijai ir gyventojams. Pilis nebeatrodė panaši, jog ten kas nors būtų galėjęs gyventi: baldai sugadinti, muzikos kambarys belubų. Pastatai ir baldai bus atstatyti.

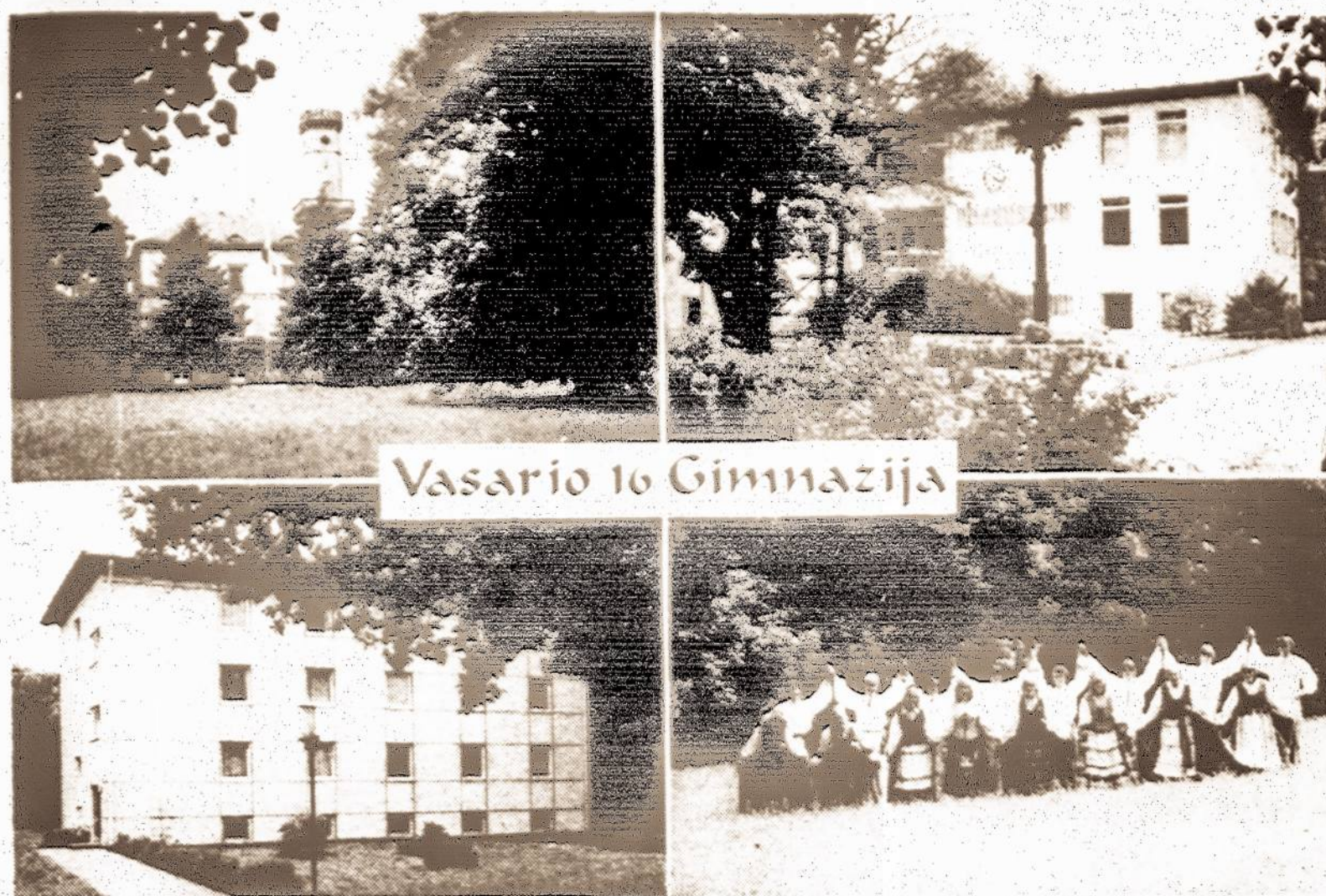
Labiausiai ugnis ir vanduo nukriaudė gimnazijos biblioteką. Trečdalis sudegė, trečdalis knygų sušlapo. Niekas neišleis pagal užsakymą tų kūrinių, kurie buvo metų metais kaupiami. Vasario 16-osios gimnazijos vadovybė kreipiasi į visus lietuvius: **padėkite atkurti gimnazijos biblioteką!**

Susidaro maždaug sąrašas reikalingų knygų: V. Pietario "Algimantas", V. Krėvės "Skirgaila", apsakymų rinkinys "Šiaudinėj pastogėj" ir kt., Maironio "Pavasario balsai", poemos ir kt., K. Binkio "Atžalynas", "Šimtas pavasarių" ir kt., A. Baranausko "Anykščių šilėlis", Žemaitės apsakymai, Šatrijos Raganos "Viktutė", "Vincas Stonis" ir kt., Vaižganto "Dėdės ir dėdienės", "Rimai ir Nerimai", ir kt., V. Mykoliaičio-Putino "Altorių šešėly", "Sukilėliai", "Valdovo sūnus", lyrika B. Sruogos "Milžino paunksmėj", "Baisioji naktis", Aisčio lyrika, B. Brazdžionio poezijos leidiniai, V. Ramono "Kryžiai", "Dulkės raudonam saulėleidy", J. Gliaudos "Šikšnosparnių sostas", V. Kudirkos "Satyros" ir poezija. Lazdynų Pelėdos apsakymai, J. Biliūno apsakymai, Vydūno "Prabočių šešėliai" ir kt., I. Šeinaus "Kuprelis", Vaičiūno "Prisikėlimas" ir kt., I. Simonaitytės "Aukštųjų Šimonių likimas", "Pavasarių audroj" ir kt., J. Paukštelio "Kaimynai", J. Grušo "Karjeristai" ir dramos. Daugelio šių paminėtų knygų dar po vieną kitą egzempliorių turime, o jų reikia daugiau.

Iš visuotinės literatūros reikia A. Mickevičiaus "Gražinos", Balzako, Flauberto, Hugo, Dickenso, Ibsono, Puškino, Dostojevskio, Kornelio, Moljero, Šekspyro kūrinių. Ju ir anksčiau vos po keletą egzempliorių teturėjome. Iš antikinės literatūros liko tik Homero "Iliada", o skubiausiai reikia Sophoclio "Antigonės", Euripido "Medėjos".

Gal kas turite po keletą šių knygų savo namų bibliotekose, gal, kas gali paaukoti ir savo branginamus egzempliorius. Mūsų mokiniai vertins jūsų auką.

Praradome daug knygų, kurios neįeina į mokymosi programą, o

Taip anksčiau atrodė Vasario 16 Gimnazijos atvirukas. Dabar, kai gaisras daug ką apgadino, viskas pasikeitė.

skirtos laisvalaikio skaitymui. Ši skaitinių rūšis taip pat labai svarbi, nes ji skaitytoją patraukia savo žavesiu, naujais pasauliais, lavina literatūrinį skonį. Gimnazijai svarbu, kad mokiniai atrastų nuo menkos meninės vertės leidinių, o pamėgtų tikrą literatūros meną. Didelės reikšmės turi ir verstinė literatūra. Jack London, S. Bronte, S. Lagerlof, Main Reid, Duma ir daugelio kitų rašytojų kūriniai. Mūsų lietuviškasis M. Twain — Romualdas Spalis, yra ypatingai jaunimo mėgiamas, nes jis patraukia gyvais dialogais, įdomiomis situacijomis, artima jaunimui tematika, šviesiais idealais. Deja, liko tik 2 "Gatvės berniuko nuotykių" egzemplioriai, visi kiti jo romanai žuvo.

Dar yra viena svarbi knygų dalis, kurių netekom, tačiau kurių nors po vieną egzempliorių bibliotekoje

privaloma turėti. Tai mūsų Tėvynės nepriklausomybės, okupacijų, karo, trėmimų, lagerių, pokario gyvenimą objektyviai liudijančių kūrinių ar dokumentacijos. Labiau subrandę mokiniai paprašo skaitinių, apie Darių ir Girėną arba apie lietuvių vargus Sibire. Neseniai iš Lietuvos atvykusiems mokiniams, kurie daugiau mėgsta skaityti, tokios knygos — tikra naujiena.

Lietuvių Vasario 16-osios gimnazija — vienintelė laisvame pasaulyje. Biblioteka yra viena iš jos kertinių akmenų. Prašome visų lietuvių padėti ją atkurti. Mūsų adresas: **Privates Litauisches Gymnasium, Schloss Rennhof, 6840 Lampertheim — Huettendorf. Vietsiems iš anksto dėkojame.**

Gimnazijos bibliotekos vedėja
Bronė Lipšienė

SILVER BELL BAKING CO.

A. Radziūnas, savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona, pyragai vedybiniais ir kitokiems pokyliams.

Tel. 779-5156

43-04 JUNCTION BLVD., CORONA, QUEENS, N. Y. 1138

Namų pirkimo, pardavimo, apdraudos ir visais reikalais kreipkitės į

John Orman Agency

REAL ESTATE & INSURANCE

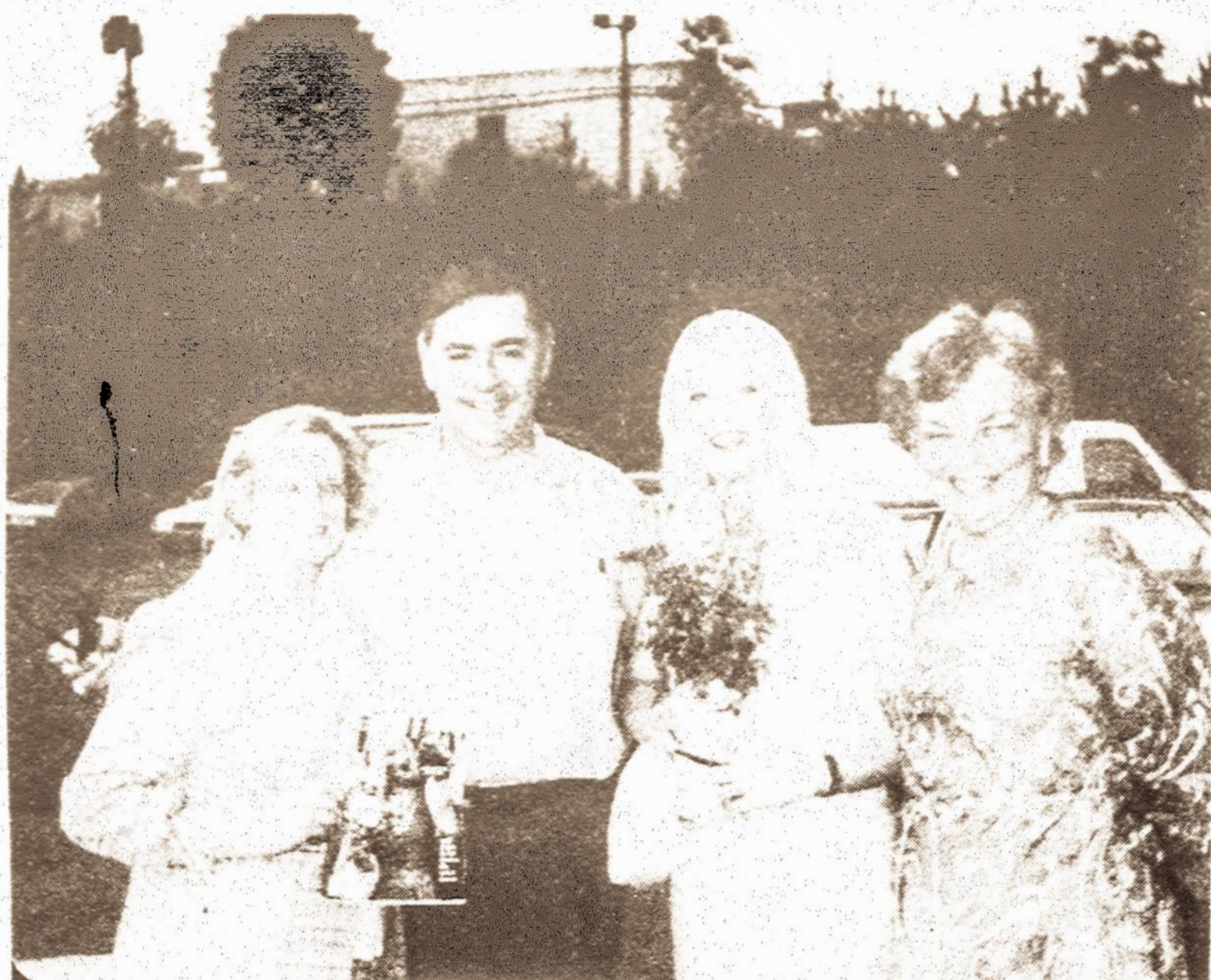
PILDOMI MIESTO, VALSTYBĖS IR FEDERALINĖS VALDŽIOS MOKESČIŲ PAREIŠKIMAI.

Geriausias patarnavimas

110-04 JAMAICA AVE., RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Telefonas: Virginia 6-1800

Ann Jillian Meets Brooklynites

Ann Jillian and her husband Andy Murcia with Beatrice Vyzitė-Hoff, left, and Helen Chapman, right. Photo by Helen Kulber

Preceding her performance on July 14 at the Westbury Music Fair, Long Island, Ann Jillian and her husband, Andy Murcia, were presented with a bunch of "rūta" and a Statue of Liberty pin entwined in the yellow, green and red ribbon by Lithuanians from Brooklyn, Beatrice Vyzitė-Hoff, Helen Chapman and Helen Vyzitė-Kulber.

Ms. Jillian called out "Labas" to them when Mr. Murcia got her attention as she was signing autographs for others at the stage door.

Mrs. Hoff is holding *The Big Valley*, a magazine published in California which featured "Lovely and Lithuanian TV's Ann Jillian" in the December 1983 issue. Mrs. Kulber ordered 10 copies after

Joseph Boley showed his from a California friend at a Knights of Lithuania, Brooklyn Council-41 meeting, Vienybė received one of them. Thank you, Helen.

Ms. Jillian got a standing ovation after her hour-long sensational performance as a singer, dancer, raconteur, comedienne. She also appeared with Bob Hope in a segment of his program, the second part of the show. His 75-minute stint of continuous talking, singing, even dancing a few steps, without the aid of cue cards was truly amazing.

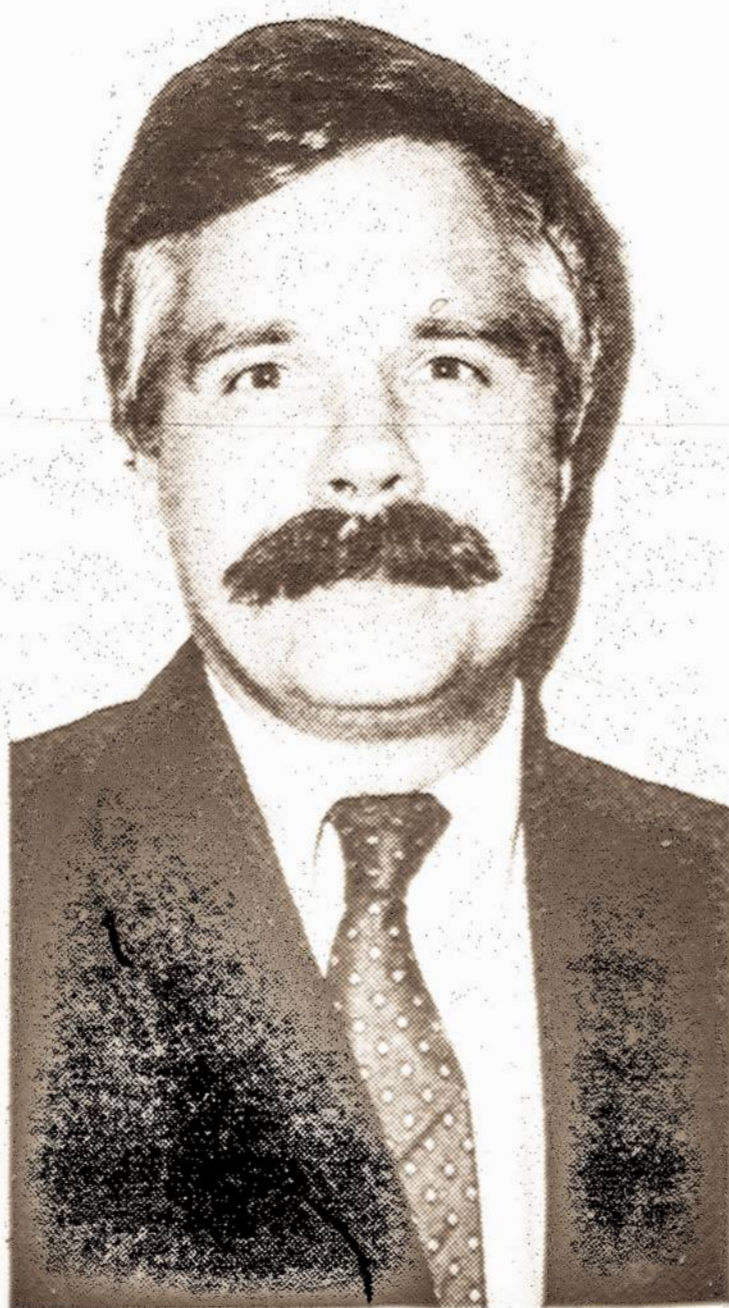
After the show, Ms. Jillian and Mr. Murcia came out to talk and sign more autographs. She was wearing the Statue of Liberty pin on her blouse.

Liberty Federal Announces The Election Of New Director

Philadelphia, Pa., Liberty Federal announced on September 20, 1984 the election of Erik T. Hostvedt to the Association's Board of Directors. Mr. Hostvedt is President of HPI Inc., a firm specializing in the sale of industrial automation products.

Commenting on the election, C. G. Cheleden, Chairman of the Board and CEO, noted that "Mr. Hostvedt's knowledge of the business community and entrepreneurial skills will serve us well in this era of deregulation and new product development." He also pointed out that the Board had a familiarity with Mr. Hostvedt as he has acted as an adviser to them on a number of occasions.

Mr. Hostvedt resides in Ft. Washington with his wife Jill and two children Katherine and Samuel. He is a graduate of Drexel University and is active in the 10th Presbyterian Church, where he has served as a Deacon.

Erik T. Hostvedt

Stanley Stončius, Principal of NHS, Receives Outstanding State Award

Dr. Joseph Grigas sends Vienybė a clipping from Nashua, New Hampshire and adds the following:

Enclosed is a recent clipping from the Nashua Telegraph daily newspaper, concerning Stanley Stončius, a Lithuanian, who is the principal of Nashua High School, the largest high school in New Hampshire.

At a meeting of the New Hampshire Association of School Principals, Stončius was awarded the "Outstanding Principal Award."

As the article describes Stan arrived in this country as a Lithuanian immigrant in 1949 at the age of 14 and spoke no English. He entered the ninth grade at St. Patrick's School, then Nashua High School from which he graduated in 1953. He continued his education at St. Anselm College in Manchester, where he earned his Bachelor of Arts degree, Magna Cum Laude in English and Social Studies. Later, while teaching and taking summer, late afternoon, and evening courses he earned a Master's degree in School Administration at Rivier College in Nashua.

Stončius through hard work and dedication worked his way up from

STANLEY STONČIUS

Junior High teacher to Senior High teacher, Assistant Principal, Associate Principal and in 1971 as principal of New Hampshire's largest high school of nearly 3,000 students.

Stončius speaks Lithuanian fluently, is an active parishioner of Lithuanian St. Casimir's Parish of Nashua and makes him home with his elderly Lithuanian parents.

Stončius success as an educator is another example of an American Dream come true.

Dr. Jasper C. Grigas

10 DAYS IN LITHUANIA TOURS

#117:	November 7-21	\$1,349.00
	10 days Vilnius, 2 Helsinki	
#128:	NEW YEAR'S EVE IN LITHUANIA	
	December 28 — January 11	\$1,449.00
	10 days Vilnius, 2 Helsinki	

For brochures and detailed information, please contact:

BALTIC TOURS
293 Auburn Street
Newton, MA 02166
(617) 965-8080 or
(617) 969-1190

BALTIC TOURS services include:

- documentation for inviting relatives to U.S.A.
- purchasing automobiles, coop apartments and other gifts for relatives in Lithuania
- assisting in wills for Lithuanian relatives

October 23 – November 9, 1984
Catalogue of the Exhibition

Reception: October 26, 1984 – 5 – 7 P.M.
PHOENIX GALLERY
30 W. 57th St., New York, NY 10019 (212) 245-5095

Originally a painter, I began my initial experiences in sculpture while working on post-graduate studies at T.C. Columbia University, New York City, 1968. I came to the United States with an art background which included studies at Munich, Freiburg – Germany, and Paris. My paintings were influenced by Cezanne's ideas: emphasis of clarity of form and architectonic principles of composition.

New York City, the center of industrialized civilization, is abundant with visual challenge. I felt a need to have visual experiences from all possible angles of the "new" civilization and started to construct forms out of new materials including aluminum, steel and neon lights.

During my studies in New York, I taught children three dimensional forms, demonstrating by cutting the paper and joining planar shapes together. I took a liking to experimenting with paper shapes and began to photograph the results. Gail Gelburd, art historian and critic, saw the photographs and was the first to strongly encourage me to realize these ideas in metal. My first solo show, *Illuminated Constructions*, opened in 1979. The same year, Ms. Gelburd described these sculptures in *Arts Magazine*: "Her two- and three- dimensional works combine geometrically shaped sheets of aluminum, forming a series of super-imposed planes that bisect, overlap, and parallel one another."

In a second show, *Light Bars*, Kenneth Mathis, Director of the Phoenix Gallery in New York City wrote, "...The sculptures appear, and in some cases, are, as floating objects. The works become variations on a theme and can with placement, alone--or in grouped combinations, permit a very sophisticated treatment of forms, planes, and spatial relationships."

For my third exhibition of sculpture, *Solar Flight Series*, I tried to construct the sculptures so that they could be observed from different angles and would express the movement and speed of our civilization. In my present show, *Messengers*, I am introducing painting in the sculptures. This serves to clarify and energize movement of the form.

I am inspired continually by studying the large sheets of stacked metal in the workshop. I often build around found metal scraps until they literally begin to communicate with me. Through my sculpture *Messengers*, I try to relate my visual concepts to the New Age environment and express through it the myth and experiences from old cultures of Europe.

Elena Urbaitis

Ethnic Christmas Trees in New Jersey

This December the official New Jersey Christmas tree, located in the Executive Office of the State House in Trenton, will be decorated with ornaments handcrafted by members of the state's various Eastern European communities. This will be the first such "ethnic" tree and will inaugurate a five-year joint project of the New Jersey State Council on the Arts and the Office of Ethnic Affairs, both divisions within the Department of State. Each year, these agencies will solicit Christmas ornaments from members of ethnic communities from various regions of the world including Scandinavia, The British Isles, and the Spanish-speaking countries.

Ornaments for this year's tree will be sought from some 18 Eastern European groups including: Albanian, Armenian, Bulgarian, Croatian, Hungarian, Estonian, Latvian, Macedonian, Lithuanian, Polish, Rumanian, Russian, Serbian, Slovak, Slovenian, Ukrainian, Byelorussian and Czech. Since the ancestral homelands of these ethnic groups are presently under Communist control where Christmas celebrations are discouraged and repressed, the preservation and recognition of their Christmas traditions is especially important.

This is the sixth year that the New Jersey State Council on the Arts has participated in the decoration of the State tree. "It's a great pleasure to be able to work with the Office of Ethnic Affairs on this gratifying project," said NJSCA Chairman Clement Alexander Price, "and we look forward to working with them on future joint projects."

The Christmas tree project will culminate in a public tree-lighting ceremony by Governor Thomas H.

Kean the week before Christmas. Representatives of ethnic groups will attend in traditional dress and a children's choir will sing.

Members of ethnic groups to be featured this year are encouraged to submit ornaments to Hortense Green, Crafts Coordinator, The New Jersey State Council on the Arts, 109 West State Street, Trenton, NJ 08625, now through November 20th. Ornaments may be up to six inches in diameter and must be made of lightweight materials such as paper, straw and glass. They must be equipped with strong loops or hooks for hanging and must reflect or be influenced by ethnic folk traditions. No precious metals may be included in ornament. Each craftsperson may submit up to 10 ornaments.

For further information contact Yuhon Simonson (609) 984-7145.

NEW YORK CITY DONNELL LIBRARY CELEBRATES EASTERN EUROPEAN MUSIC-DANCE PROGRAMS

In celebration of Slavic month, the Donnell Library Center has scheduled a series of free music and dance programs featuring artists born and trained in Poland or the Soviet Union.

On October 20 at 2:30 p.m., Roman Markowicz, a Polish pianist, will perform Chopin as well as Bach and Beethoven.

On October 22 at 2:30 p.m., a film program, "Reflections of a Dancer: Alexandra Danilova" will be screened. A prima ballerina during the '40s and '50s who not only upheld the Russian classic tradition in dance but also helped make ballet popular in this country, Madame Danilova is probably best-known today for her semi-autobiographical role as a teacher at the School of American Ballet in Herbert Ross's film, "The Turning Point".

Also on October 22 at 6 p.m. the Warsaw Harp Duo will play the works of Zabel, Smetana, Wurtzler and other composers. Both Eve

Jaslar and Barbara Pniewska of the Warsaw Harp Duo were born and trained in Poland.

On October 28 at 2:30 p.m., Paul Oleska, mezzo-soprano, will sing works from a number of Slavic composers including Chopin, Dvorak, and Rimsky-Korsakov as well as a selection of Polish, Serbian, Bulgarian, and Slovakian folk songs. All songs will be performed in original languages.

The Donnell Library Center, 20 West 53rd Street, offers collections and services unique within the Branch Libraries of The New York Public Library. Of special interest is the Foreign Language Collection which includes materials in Albanian, Bulgarian, Byelorussian, Croatian, Czech, Georgian, Latvian, Lithuanian, Polish, Russian, Serbian, Slovakian, Slovenian, and Ukrainian.

For further information contact: Jon Boorstein, Fifth Avenue and 42nd Street, New York, New York 10018, (212) 221-7676.

Statement of Ownership, Management and Circulation [Required by 39 U.S.C. 3685].
Title of publication: *Vienybė*. Date of filing: October 1, 1984. Frequency of issue: Semi-monthly. No. of issues published annually: 24. Annual subscription price: \$10.00. Location of known office of publication and headquarters or general business offices of the publisher: 192 Highland Blvd., B'klyn, N.Y. 11207. Names and addresses of publisher, editor, and managing editor: Publishers, Joseph N. Tyšliava and Jonas Valaitis, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207; Editor, Jonas Valaitis, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207. Owner: Joseph N. Tyšliava, 192 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

	Average No. Copies Each Issue During Preceding 12 Months	Actual No. Copies of Single Issue Published Nearest to Filing Date
Total no. copies printed	1150	1100
Paid circulation		
Sales through dealers and carriers, street vendors and counter sales	0	0
Mail subscriptions	955	944
Total paid circulation	955	944
Free distribution by mail, carrier or other means, samples, complimentary, and other free copies	100	100
Total distribution	1055	1044
Copies not distributed		
Office use, left over, unaccounted, spoiled after printing	95	56
Returns from news agents	0	0
Total	1150	1100

I certify that the statements made by me above are correct and complete.
(signed) Joseph N. Tyšliava, Publisher

Mirė Joseph Johnson

Rugsėjo 20 d. vakare Booth Memorial ligoninėje, Flushing, N. Y., širdies smūgio ištiktas, mirė Joseph Johnson. Velionis su žmona Elena (Puodžiūtė) gyvai dalyvavo New Yorko lietuvių tautinėje ir politinėje veikloje. Nors jo tėvas buvo norvegų, o motina airių kilmės, jis pats domėjosi Lietuvos istorija ir jos kultūra ir stengėsi su ja supažindinti ir amerikiečius. Jis labai džiaugdavosi, kai WQXR radijo stotis transliuodavo lietuvišką muziką ir net nepatingėdavo rašinėti stoties direktoriams ir dirigentams ir jiems už tai padėkoti.

Velionis žavėjosi lietuviška aplinka ir dekoracijomis pranciškonų vasarvietėje Kennebunkport, Maine. Buvo ir Vienybės angliškojo skyriaus bendradarbis.

Atsisveikinimas buvo sekmadienį, rugsėjo 23 d., Keen's šermeni-

nėje, Lefferts Blvd., Richmond Hill. Rožinį sukalbėjo jo jaunystės artimas draugas Tev. George Bartus, iš White Plains, N. Y. Po mišių šv. Benedict Joseph Labré bažnyčioje, palaidotas Section 10 Calverton National Cemetery, L. I.

Velionis II Pas. kare buvo karininku Signal Corp.

Paliko žmoną Elena (Puodžiūtė), dukras Helen ir Adele Drollinger, žentą Robert Drollinger ir du anūkus: Diane ir Robert.

Liko broliai Arthur, New Jersey, Thomas, N. Y. C. ir brolis Frank Catskill, N. Y. Seserys: Katherine ir Sesuo Mary, pranciškonų vienuolyne, Tampa, Floridoje. Velionio pusbroliai Tėv. Patrick Howard Pranciškonų vienuolyne, 31st Street, Manhattan, ir Marijonas misijonierius Tėv. Francis O'Donnell Taiwane.

Velionis Joseph Johnson laiko JAV vėliavą 1976 m. Pavergtųjų Tautų parade Columbus Circle Manhattane. Iš k. d. stovi: S. Kudirka, Krušinskas, Klivečka, G. Kudirkienė, M. Samatienė, A. Balsys, J. Maurukas ir M. Klivečkienė.

28 milijonų kapitalą pasiekusi

LIETUVIŲ FEDERALINĖ KREDITO UNIJA

KASA

Moka aukščiausius procentus už Jūsų santaupas:

9.42% metinį prieauglį už 9% reguliarių santaupų indėlius. Nuo 10.92% iki 12.28% metinį prieauglį už įvairių terminų sertifikatus.

12.55% metinį prieauglį už 12% IRA sertifikatu indėlius.

Kiekviena taupymo sąskaita iki \$100,000 apdrausta federalinės NCUA agentūros

Paskambinkit arba apsilankykit į KASĄ dienos metu ar vakarais šiuo adresu:

86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418
Telefonas: [212] 441-6799

Istaiga atdara šešias dienas savaitėje.

Mirė Kazys Stankūnas

Kazys Stankūnas prie savo darbo stalo Western Electric Bendrovėje, Kearny, N. J.

Rugsėjo 2 d. Linden, N. J., tragiškai žuvo Kazys Stankūnas, muziko-kompozitoriaus Juozo Stankūno sūnus. Buvo 50 m. amžiaus.

Rugsėjo 7 d., po pamaldų šv. Patriko bažnyčioje, palaidotas Evergreen kapinėse Elizabete, N. J., šalia savo sesers — Irenos Stankūnaitės-DeSilva, žinomos solistės, mirusios 1981 m., ir šalia savo motinos, mirusios prieš 13 metų.

Velionis buvo gimęs Sao Paulo mieste, Brazilijoje. Į Ameriką su tėvais atvyko 1949 m. Gyveno Lindene, Bayonnėje, paskui vėl persikėlė į Lindeną.

Liko žmona Agnes Dulkytė-Stankūnas, du sūnus — Raimondas, Juozas ir dukra Linda ir tėvas — muzikas-kompozitorius Juozas Stankūnas.

Velionis priklausė lietuvių klubui Kearny. Jaunystėje dainavo lietuvių choruose ir net vargonininkavo.

Vytautas Beleckas ir sūnus Jonas, sav. WINTER GARDEN SVETAINĖS, 1883 Madison St., Ridgewood, N. Y. 11227. Telef. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

WALSH & CASSESE

FUNERAL HOME, INC.

104-38 JAMAICA AVENUE

RICHMOND HILL, N. Y. 11418

212-849-2775

212-843-4620

OUR CHAPELS CAN ACCOMMODATE 200 PERSONS.

PARKING ON PREMISES.

J. MATTHEW P. BALLAS FUNERAL HOME

MODERNI, VĖSINAMA KOPLYČIA

A. J. BALTON-BALTRŪNAS

LICENSED MANAGER AND NOTARY PUBLIC

660 GRAND ST., BROOKLYN, N. Y. 11211

Tel. STagg 2-5043

Juozas Kavaliauskas

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIUS

Licensed Pennsylvania and New Jersey

1601 S. SECOND STREET, PHILADELPHIA, PA.

Telefonas DEwey 4-5136

Dalis publikos, dalyvavusios Dariaus ir Girėno transatlantinio skridimo minėjime rugsėjo 22 d. Brooklyne prie paminklo didvyriams. Viduryje — Minėjimo rengimo pirmininkė Bronė Spūdienė, pa-

grindinis kalbėtojas Tėvas Kl. Zalalis, OFM, minėjimo programos vedėjas Vienybės red. Jonas Valaitis, himnus giedojo solistas M. Razgaitis, adv. S. Briedis, L. Sateikinė ir kt. S. Narkėliūnaitės nuotr.

GIEDRĖS ŽUMBAKIENĖS OFORTO PARODA RUGSĖJO 22 D.

Dail. Giedrė Zumbakienė po dešimties metų vėl atvyko į New Yorką. Rugsėjo 22-23 Kultūros židinyje buvo 50 jos oforto darbų.

Anksčiau reiškusi tapyba ir emalio darbai, 1977 m., savo magistro tezei grafikos srityje apginti, ji prisistato kaip spalvotos grafikos dailininkė. Su tokiais darbais ji ir pasirodė New Yorke.

Temas Giedrė atranda daugiausia gamtos vaizduose ir reiškiniuose, juos suabstraktindama, bet palikdama ir realistinių motyvų. Jos darbe "Kalnų vėjas", kelių plokštumų abstrakte, matoma grupė vėjo

draskomų medžių. "Permatomose šakose" — Lyg ledu žėrinčios šakos išsineria iš jas supančio abstrakto, ir kūrinys tampa poetiškai lyriniu spalvų šokiu.

Giedrės darbams būdingos užslopinotos rusva, žalsva, sidabrinė ir melsva spalvos. Jos derinamos įvairiais atspalviais, perskrodžiamos tai griežtų geometrinių, tai laisvų linijų, kurios susikerta, tai susibėga, išryškindamos savitas kompozicijas.

Dailininkė meno studijas baigė 1961 m. St. Xavier College, toliau gilinosi Art Institute of Chicago,

1977 išgydama magistro laipsnį grafikoje Northwestern universitete. Ji yra dėsčiusi meną pradžios mokyklose ir gimnazijoje, buvo Northwestern universiteto grafikos departamente asistente. Dabar dėsto North Shore Art League. Ji reiškiasi parodose, aktyviai dalyvauja profesinėse sąjungose, jos darbai pastoviai įtraukiami į galerijų rinkinius. Jos darbus išgijo keletas stambių amerikiečių korporacijų.

PARUOŠTAS SCENARIJUS FILMUI 'MISS LITHUANIA'

Savo laiku Tarybų S-goje plačiai garsėjęs žurnalistas, rašytojas, filminkas Ephraim Savela, išvykęs užsienin, parašė knygą apie pokario Lietuvos gyvenimą, pavadintą "Truth is for Strangers", laisvai išvertus "Tiesa nežinantiems". Doubleday leidyklos pirmoji laida bematant išpirkta. Savelai betgi parašius knygą "Farewell Israel", sukritikavus zionistų imperializmą, Doubleday su juo ryšius nutraukė ir atsisakė pirmosios knygos leidimą pakartoti.

Per tuziną metų Savela parašė bene 12 knygų. Vokietijoje jis išpopuliarėjo "knyga" Moišė, pirmyn" apie Lietuviškosios Divizijos vėliavnešį. Vokiečių kritikai šią knygą lygino su čekų "Kareivių Šveiku".

Vėliau, prašomas Savela parašė "Tiesa Nežinantiems" knygos filminę versiją ir pavadino "Miss Lithuania". Jis griežtai atsisakė keisti "nepopuliarų" filmo pavadinimą, ir scenarijus tebelaukia produkcijos. Per tą laiką Savela parašė jau ir kitą knygą lietuviška tema. "Tiesa nežinantiems" taip pat pasirodė prancūzų, o rusų kalboje pavadinta "Vikingas". Esant didesniai norinčių skaičiui, ir ši knyga galėtų būti pakartota. Rašyt Alsa, Bx 1172, Great Neck, NY 11024.

NEW YORK, N. Y.

V. STUOGIS IŠ LIETUVOS KVIEČIAMAS PROFESORIAUTI BROOKLYNE

Humanitarinių mokslų institutas Brooklyno kolegijoj pakvietė prof. Vytautą Skuodį dėstyti New Yorke. Brooklyno kolegija yra New Yorko miesto universiteto padalinys.

Prie iniciatyvos prisidėjo Lietuvių Informacijos Centras, kuris kolegijos profesūrai prašant, suteikė geologo Skuodžio biografinius duomenis.

Humanitarinių mokslų instituto direktorius Prof. Robertas Viscusi parašė du laiškus: vieną pačiam Skuodžiui, kitą TSRS Mokslo Akademijos Žemės mokslų direktoriui, akademikui A. P. Vinogradov. Laiškus žadėjo perduoti į Maskvą vykstantis mokslininkas, kuris ten dalyvavo geologų konferencijoj.

Laiškuose Viscusi išdėsto, kad jo vadovaujamas institutas ruošia paskaitų ciklą apie mokslą ir aplinkos apsaugą. Šiam tikslui kviečia prof. Vytautą Skuodį dalyvauti. Institutas sutinka padengti prof. Skuodžio kelionės ir apsigyvenimo išlaidas ir pridėti tūkstančio dolerių honorarą.

Chicagoj gimęs Vytautas Skuodis buvo Lietuvoj nuteistas 1980 m. septyneriems metams griežto režimo lagerio ir penkeriems metams tremties už antisovietinę agitaciją. Jis buvo atleistas iš docento pareigų Vilniaus universitete už 'amoralų elgesį', nes kratos metu pas jį bute rasta jo parašyta mokslinė studija — 'Dvasinis genocidas Lietuvoje' Skuodis taip pat priklausė Lietuvos Helsinkio grupei bei Tinkinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komitetui.

Dabar Skuodis atlieka bausmę USSR, 431200 Barashevo, Mordovskaya ASSR, Tengushevsky raion, Uchr. ZhKh 385/3 5. Jo žmona Irena su dukromis Giedrė ir Daiva gyvena Vilniuje, Vandentiekio g-vėje 44-4.

PLANUOJAMOS PERSPAUSDINTI RETOS KNYGOS

"Motiejaus Gustaičio Raštai", išleisti Kaune 1940 m. 384 pslp. Atsiradus pakankamam skaičiui suinteresuotų asmenų, planuojama perspausdinti keliasdešimtj numeruotų kopijų; vienintelis originalas planuojamas išsiųsti saugoti į Lietuvą.

Knygai įvadą parašė Vincas Mykolaitis-Putinas. Įvado prieraše jis jis pažymėjo:

"Kad šis Motiejaus Gustaičio raštų rinkinys pagaliaugalėjo būti išleistas, reikia tarti padėkos žodį A. Gustaitytei-Šalčiuvienei, Petrui Šalčiui, (broliams) Kaziiui ir Mikui Gustaičiams, kurie pasistengė veļiones poeto norą įvykdyti: saugojo jo raštus ir jais rūpinosi, — taip pat Sakalo bendrovei, pasiėmusiai jų leidimo darbą".

"Tironų laikais" Europoje, tik ką išspausdintieji šios knygos egzemplioriai tada tarytum kokių nacių pavyzdžiu, buvo sudengti.

Gal daŗ šiais metais Lietuvoje ruošiamasi išleisti naujai paruoštą knygą, iškeliant M. Gustaičio kaip poeto nuopelnus. Kitas rankraštis, pabrėžiantis M. Gustaičio gyvenimą, kaip švietėjo-pedagogo, dar laukia tolimesnės ateities.

ATIDARYTAS NAUJAS DANTŲ GYDymo CENTRAS

DR. DONATAS ALEKSANDRAVIČIUS, VEDEJAS

Metro Dental Service, P. C.

116-06 MYRTLE AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y. 11418

Prieinamos kainos, modernūs įrengimai, patogus privažiavimas Jamaica ir Myrtle Ave. autobusais, atidarytas kasdien vakarais ir šeštadieniais.

SKAMBINTI: [212] 441-0909

Susitarti dėl laiko ir pasitikrinti kainas

Doray Limousine Service

FOR SPECIAL OCCASIONS

(516) 482-9724
(516) 487-5076

RAY PAUKŠTYS

SAVININKAS

Kalbame lietuviškai
Full Size Cadillacs
Mini-Racing Cars

99 STEAMBOAT ROAD
GREAT NECK, NEW YORK 11024

VIENYBĖ

Ltn. Col. Joseph F. Sarakaitis, JAV armijos naujokų šaukimo bataliono vadas Ohio valstijos šiaurinėje dalyje, perkeltas į naujokų šaukimo brigadą šiaurės rytuose štabo būstinę Meade, Md. Tai brigadai priklauso 11 didžiųjų miestų, jų tarpe ir New Yorkas. Sarakaitis eina brigados vado padėjėjo pareigas. Jo tėvai buvo lietuviai, jis yra gimęs Lima, Ohio, kur buvo anglių kasyklos ir plieno įmonė. Sarakaitis šiek tiek kalba lietuviškai ir didžiuojasi savo kilme. JAV nepriklausomybės švenės — liepos 4-osios proga jis pasakė kalbą per Juozo Stempužio radijo programą Cleveland, Ohio.

Harmonija, New Yorko jaunatviškas dainos vienetas, kviečiamas Kanados Lietuvių Katalikių moterų draugijos Montrealio skyriaus, spalio 20 koncertuos Montrealy.

KASA kviečia visus lietuvius laikyti savo pinigus savoje taupymo institucijoje, kur duodami aukštesni dividendai ir nereikia stovėti ilgose eilėse, kaip kituose bankuose. Kasa iškeičia Social Security čekius, siūlo įvairių terminų sertifikatus, IRA pensijos indėlius, pinigines perlaidas (money orders), asmenines ar nekilnojamojo turto paskolas ir kitus bankinius pataravimus. Ypač patartina Kasoje laikyti kasdienes asmeniškias, arba vaikų ir anūkių santaupas, nes už jas Kasa duoda 9% palūkanų, kurių negausite jokiam kitam banko. Visi indėliai Kasoje yra valstybinės agentūros apdrausti iki 100,000 dolerių.

Kasos įstaigos adresas: 86-01 114th Street, Richmond Hill, N. Y. 11418. Telefonas: (718) 441-6799. Darbo valandos: kasdien nuo 9 ryto iki 8 val. vakaro. Penktadieniais ir šeštadieniais iki 5 val. vakaro.

Prašome žiūrėti į Kasos reklamą, arba paskambinti į Kasą dėl vėliausių taupymo procentų.

Hermanas Perelšteinas, Kaune gimęs muzikas ir biologas, po trijų širdies atakų tiek pasitaisė, kad grįžo dirbti ne tik kaip dėstytojas, bet taip pat pradėjo repetuoti su savo New Yorko berniukų ansambliu, ruošdamasis sekančio sezono koncertams.

Pranciškonas tėvas Kl. Žalalis kalba apie Darių ir Girėną jų skridimo minėjime Brooklyne rugsėjo 22 d. Dešinėje — Minėjimo pirm. Bronė Spūdienė, programos vedėjas Jonas Valaitis. S. Narkėliūnaitės nuotr.

V. K. Jonynas, dailininkas, neseniai grįžo iš Lietuvos, kur praleido vasaros atostogas. Gydėsi Druskininkų kurorte, susitiko su kolegomis dailininkais, kitais kultūros žmonėmis. Dail. Jonynas prižadėjo pasidalinti su Vienybės skaitytojais savo išpūdziais apie dabartinės Lietuvos kultūros gyvenimą: parodas, teatrą, kultūrininkų nuotakas.

Svetys iš Lietuvos — kompozitorius Feliksas Bajoras praves pokalbį su muzikiniais pavyzdžiais apie šiandieninę Lietuvos muziką sekmadienį, spalio 21, 3 val. p.p. Aušros Vartų parapijos salėje, 570 Broome St. (prie Holland Tunnelio) Manhattane, žemutinėje New Yorko dalyje. Rengia Branduolys. Įėjimo auka \$3.00.

“Dailininko Profilis” — Great Necko, Port Washington ir Manhasset, Long Island, N. Y. kabelinės televizijos sistemoje per kanalą 18 yra matomas (antradieniais 6:30, sekmadieniais 5:00). Bus vaizduojama apie skulptorių Lawrence Faust. Jį paruošė Almus Šalčius, prieš keliolika metų Great Neck, L. I. įrengęs “Almus Art Gallery”. Jai vadovavo žmona Nijolė, o partneriais buvo dr. S. Laurens su žmona Gražina. Šioje galerijoje pirmą kartą Amerikoje pasirodė ne vienas dabar plačiai žinomas dailininkas. Joje Jurgis Mačiūnas pradėjo dabar minimą “FLUXUS” meninės pakraipos judėjimą.

Dr. Alfonsas Tyruolis-Šešplaukis, šiemet rugsėjo 10 d. paminėjo savo 75 metų sukaktį. Anksčiau jis yra gyvenęs New Yorke. Columbia universitete dėstė lietuvių kalbą ir dalyvavo newyorkiečių kultūriname gyvenime. Šiuo metu jis gyvena Chicagoje ir dažnai rašo spaudai įvairiom kultūrinėm temom. Jis yra žinomas Šekspyro ir Dantės, vokiečių ir anglosaksų literatūros ir lietuvių kalbą vertėjas ir komendatorius. Jis yra daugelio poezijos knygų autorius.

Eufemija Cibienė, iš Great Neck, L. I., buvo išvykusi į Chicago tenai dalyvauti savo giminaitės Aušros Cibaitės vestuvėse. Jaunamartė Aušra yra neseniai mirusio Eufemijos vyro muziko Mykolo Cibo brolio dukra.

Momentas iš veikalų “Prie dangaus vartų” pastatymo Philadelphijoje. Iš k. į d.: D. Surdėnienė, J. Stribienė, A. Šalčius, V. Rukšys, R. Krokutė. Vaidinimas bus lapkričio 3 d. Kultūros židinyje, Brooklyne.

A. Bagdonavičiūtės nuotr.

LAISVĖS ŽIBURIO KONCERTAS

Lapkričio 3 d. Kultūros židinyje, Brooklyne, bus tradicinis Laisvės Žiburio rudens koncertas ir balius. Šie radijo koncertai rengiami jau 18 metų. Jie pasižymi savo sėkme ir gausia publika. Ta sėkmė didele dalimi priklauso nuo to, kad rengėjai pajėgia atsikviesti menininkus dar New Yorke negirdėtus ir nematytus ir todėl programa beveik visuomet būna įdomi ir originali. Ne kitaip bus ir šiame koncerte — lapkričio 3 d.

Programai atlikti pakviesti ir atvyks kone visi kaimyninėje Philadelphijoj gyvenę menininkai: vyrų dainos vienetas, kuriam vadovauja Vytautas Maciūnas. Oktetas, nors neseniai susikūręs, savo repertuare jau turi pilną koncertą lietuvišku liaudies ir lengvo žanro estradinių dainų. Oktete dainuoja: B. Krokys, V. Maciūnas, R. Pukis, V. Rukšys, R. Stirbys, A. Šalčius, Virgus Volertas, A. Krušinskas ir Vytautas Volertas. Oktetui akompanuos Birutė Šnipaitė.

Šalia okteto Philadelphijos LB Dramos Mėgėjų Būrelis suvaidins vieno veiksmo komediją “Prie dangaus vartų”. Autorė ir režisorė — Julija Dantienė. Veikalo turinys atskleidžia įvairias komiškas situacijas, kai keli asmenys, įskaitant ir LB ir ALTO pirmininkus, bando įeiti į dangų, ir dangaus vartus saugojančiam angelui išpasakoja savo atliktuosius ir užplanuotus geruosius darbus. Veikėjai į dangų nepakliūva, bet dangaus vartai atsida-

ro lietuvei motinai, kai ji išsipasakoja savo vargus.

Šalia šių vienetų pirmą kartą New Yorko scenoje su savo kūryba pasirodys Julija Dantienė. Eiliuotoj poemoj “Gaidys” ji pasakoja apie laidoko gaidžio gyvenimą, jo nuotykius bevaikštant pakiemiais... Feljetone “Po 25 metų” Dantienė pasakoja apie buvusios jaunos porėlės norus vėl paskraidyti drugeliais ir plačiuose laukuose. Deja, jų sparneliai ir kojytės jau gerokai pasiausti metų paveiktos ir jų bandymai išgyventi antrąją jaunystę sukelia daug juoko.

Koncertas prasidės punktualiai 7 val. Rengėjai prašo nevėluoti.

Po programos šokiai, laimėjimai visose Kultūros židinio salėse veiks valgių ir gėrimų bufetai.

Šokiams gros populiarusis New Yorko dainos ir muzikos vienetas. “Jinai ir trys gintarai”, kuriam vadovauja Vytautas Daugirdas. Jaunimui mėgiamos muzikos brolių Kezių orkestras.

Laisvės žiburio radijo direktorius Romas Kezys ir radijo rėmėjų valdyba kviečia visuomenę gausiai atsilankyti.

Šios radijo valandėlės išlaikymas yra atsidūręs labai sunkioj finansinėje padėtyje, tad gausus visuomenės atsilankymas žiburiui padės ir toliau švytėti.

Laisvės žiburio programa girdi ma kiekvieną sekmadienį iš WHBI radijo stoties 105.9 FM bangomis nuo 9 iki 10 val. ryto.. L. Ž. inf.

Daina Šulaitytė, Dantono ir Mirgos Sulaičių dukra, garsėjanti rašytoja anglų kalba literatūros studijas tęsia New York universitete.

Joan Akelaitis, aktorės, režisorės pastatymą palankiai vertina didžiosios spaudos New Yorke kritikai.

Ona Juozėnienė ir **Alice Zupko** išrinktos Moterų Vienybės vice-pirmininkėmis narių surinkime spalio 2 d.

Jiedvi išrinktos vieton staiga mirusios ilgametės šios organizacijos veikėjos Paulinos Šimėnienės. Pirmininke yra Elena Andriušienė, raštininke Elvyra Vilėniškienė, kasininke Violeta Žvirblis ir finansų sekretore — Helen Venis.

Alice Zupko ir Ona Juozėnienė